

PŮLNĚ NAPŮLNĚ

CENA **ZDARMA** Kč

BULLETIN SÍŤ MATEŘSKÝCH CENTER

ČÍSLO **13/2009** KVĚTEN

Podpora environmentálně šetrné činnosti mateřských center v Moravskoslezském a Zlínském kraji

Projekt Síť mateřských center a jeho partnera, občanského sdružení Eko-info centrum Ostrava

Podpořeno grantem z Islandu, Lichtenštejnska a Norska v rámci Finančního mechanismu EHP a Norského finančního mechanismu prostřednictvím Nadace rozvoje občanské společnosti.

OBSAH

OBSAH	2
DOPIS OD Edity Kozinové	3
SÍŤ VE VŠECH PÁDECH <ul style="list-style-type: none"> • Projekt Podpora environmentálně šetrné činnosti mateřských center v Moravskoslezském a Zlínském kraji aneb MC šetrná k přírodě	4
JAK SE ŽIJE V MATEŘSKÝCH CENTRECH <ul style="list-style-type: none"> • Jak se žije „zelenému“ projektu v mateřských centrech	6
ZA NAŠIMI HUMNY <ul style="list-style-type: none"> • Postřehy z Bergenu	9
PŮL NA PŮL - ROVNÉ PŘÍLEŽITOSTI ŽEN A MUŽŮ <ul style="list-style-type: none"> • Strašák Antidiskriminační zákon opět ve hře	11
ŽENA MEZI PARAGRAFY, ROZUMEM A CITEM <ul style="list-style-type: none"> • Právní aspekty života příznivého v přírodě - práva a povinnosti občanů	15
ZKUŠENOSTI, O KTERÝCH SE NEMLUVÍ <ul style="list-style-type: none"> • Jak je složité vést jednoduchý život	18
VÝMĚNA ZKUŠENOSTÍ <ul style="list-style-type: none"> • Zelená v pestrobarevné škále mateřských center aneb myslíme globálně, jednáme lokálně	19
NÁPADY Z MATEŘSKÝCH CENTER PRO MATEŘSKÁ CENTRA <ul style="list-style-type: none"> • Hostina pro žízaly	22

DOPIS OD EDITY KOZINOVÉ

Milé skvělé maminky, tátové, vedoucí i zaměstnanci mateřských center a všichni, kteří mateřským centrům fandíte a pomáháte,

tak jako jaro se probudilo rychle do své krásy a spíše nám nabízí letní radovánky, tak i my k vám letíme s balíčkem nápadů, kreativity, rad a informací, jak žijeme v pár mateřských centrech, která se v rámci Sítě MC zapojila do pilotního projektu „Podpora environmentálně šetrné činnosti mateřských center v Moravskoslezském a Zlínském kraji“. Tento prozatím unikátní projekt ukázal, jak se dokážou mateřská centra nejen v rámci jednoho kraje, ale v rámci dvou krajů shodnout a nadchnout pro společnou práci. Jako manažerka projektu a současně jako viceprezidentka Sítě MC mohu říci, že je radostí nejen sledovat, ale také se aktivně podílet na spolupráci všech úžasných ženských /i chlapů/ z „emcěček“, kteří hledají cestu a řešení ku prospěchu nejen jejich mateřských center, ale i pro rodiny a děti, na které je projekt zaměřen.

Toto číslo bulletinu Půl na půl je přímo speciální. Připravili jsme pro vás spoustu čtení o šetrném chování se k přírodě.

Přeji vám příjemné počtení ať už u počítače, kávy, na pískovišti nebo večer v posteli.

Na celém začátku projektu stála zkušenost neziskové organizace Ekoinfocentrum, které spolupracovalo na podobném projektu s mateřskými centry v Moravskoslezském kraji, díky němuž jsem měla možnost si ověřit spolupráci i já osobně. Aby bylo možné zapojit více mateřských center z více krajů, rozhodla se Sít MC, tehdy ještě s Leonou Hozovou ve vedení, pro realizaci projektu v rámci Sítě MC ve dvou krajích, z nichž se do projektu zapojilo osm mateřských center. Jak se ukázalo, byl to krok správným směrem. Projekt byl vybrán a „podpořen grantem z Islandu, Lichtenštejnska a Norska v rámci Finančního mechanismu EHP a Norského finančního mechanismu prostřednictvím Nadace rozvoje občanské společnosti EHP Norska“ na dobu jeden a půl roku od července 2008 do konce roku 2009 v celkové částce 74 588 eur.

Překvapivě se do projektu mělo zájem zapojit více mateřských center, než jsme původně plánovali. Rozhodli jsme se, že jich zapojíme celkem devět. Pro každé zúčastněné mateřské centrum byla na míru navržena organizační a technická opatření snižující negativní vlivy jejich činnosti na životní prostředí. Součástí projektu jsou také environmentálně laděné semináře nejen pro zástupce zúčastněných MC, ale také např. pro krajské koordinátorky Sítě MC. Velkou devizou projektu je možnost získat a realizovat konkrétní navrhovaná opatření s přímým finančním dopadem cca 25 000,- Kč na jedno zapojené centrum.

Tuto možnost Sít MC prozatím nabízí mateřským centrům poprvé a rádi bychom v tomto trendu pokračovali. Domnívám se, že tímto také odpovídáme na dotazy z vašich řad : „...a co nám ta Sít MC vlastně přináší?...“

Přála bych celému projektu nejen úspěch v zapojených mateřských centrech, ale také možnost šíření myšlenky šetrnosti k životnímu prostředí, jehož důležitost si leckdy v běžném životě ani neuvědomujeme.

Edita Kozinová
1. viceprezidentka Sítě MC

SÍŤ VE VŠECH PÁDECH MATEŘSKÁ CENTRA ŠETRNÁ K PŘÍRODĚ

Obdobnou část projektu „Podpora environmentálně šetrné činnosti mateřských center v Moravskoslezském a Zlínském kraji“ vede za občanské sdružení Eko-info centrum Ostrava (EICO) především jeho předsedkyně Ivana Mariánková. Poprosila jsem ji, aby projekt čtenářům bulletinu Půl na půl přiblížila, nakonec však nezůstalo jen u projektu, dostalo se i na otázky, čím mohou mateřská centra i rodiny ve svých domácnostech přispět k udržitelnosti života na planetě Zemi.

Ivano, název projektu zní poměrně složitě, co je jeho cílem?

Hlavním cílem projektu je pomoci devíti vybraným mateřským centrům zlepšit svůj provoz a učinit je šetrnějšími k životnímu prostředí. Nejde jen o samotné snížení dopadů činnosti vybraných mateřských center na životní prostředí, ale také o inspiraci rodičů, členů jejich rodin a dalších návštěvníků, kteří jsou v období výchovy malých dětí vnímavější k problematice životního prostředí, jeho ochrany a tím i ochrany zdraví a vývoje svých dětí. Projekt pochopitelně ovlivní nejen zaměstnance vybraných mateřských center, ale může nepochybně sloužit také jako inspirace i pro centra další a v případě získání dalších finančních prostředků i pro rozšíření podpory mateřských center v dalších krajích.

Jak konkrétní aktivity projektu probíhají?

V průběhu projektu vybraná mateřská centra několikrát navštíví expertní tým, který posoudí stav v oblasti šetření energiemi, nakládání s odpady, používání šetrných čističích prostředků, vhodných a bezpečných hraček, zaměření programů pro návštěvníky, apod. Na základě posouzení budou pro každé zúčastněné mateřské centrum na míru navržena opatření organizační (vše co se dá změnit bez investic a finančních nároků) a technická (např. výměna vodovodních baterií, šetrných žárovek, nákup nádob pro třídění odpadu, ad.). Uvedená opatření, financovaná z rozpočtu projektu, sníží tak případný negativní vliv činnosti center na životní prostředí.

Pochopitelně velmi důležitá je aktivita a zájem samotných mateřských center. Proto uvedené kritérium hrálo podstatnou roli pro jejich výběr. Tím je zajištěno, že projekt není jen o „knížecích radách“ zapojených expertů, ale o dialogu obou stran a hledání optimálního řešení, z něhož budou mít centra nejen prospěch, ale také dobrý pocit.

Věříme, že se zapojená moravská mateřská centra mohou díky projektu stát pozitivním příkladem pro následné rozšíření této myšlenky na další regiony v České republice.

Co již proběhlo a co se teď aktuálně v projektu děje?

V září jsme se vypravili do dárcovské země - Norska na studijní cestu, která přinesla řadu zajímavých zkušeností, o kterých se více dozvíte v rubrice Za našimi hmy.

Podle stanovených kritérií, z nichž důležitý byl zejména zájem pracovníků mateřských center o šetrný způsob života a nadšení z toho, co jim projekt může přinést, bylo vybráno celkem devět mateřských center v Moravskoslezském i Zlínském kraji, která se projektu aktivně účastní. EICO navrhovalo zavedení osvětových nástěnek s měsíčně obměňovanou environmentální tematikou (např. Ekoznačky, Fair Trade, Biopotraviny, Odpady, apod.), které byly umístěny ve všech zúčastněných mateřských centrech a mohou zvýšit ekologické vědomí jejich návštěvníků. Pro všechna mateřská centra v projektu poskytuje

EICO poradenství v oblasti nástrojů pro snížení negativních dopadů na životní prostředí a doporučuje jaké nejvhodnější materiály, čističe prostředky, technická zařízení apod. používat a kde je lze získat.

Ve všech zapojených centrech již proběhly první dvě návštěvy expertního týmu a ze získaných poznatků se nyní sestavuje pro každé mateřské centrum podrobná environmentální analýza, jejíž součástí bude návrh (doporučení) možných opatření krátkodobého i dlouhodobého charakteru. Samotná mateřská centra nyní také sestavují své vlastní seznamy opatření, podle toho, co nejvíce „pálí“. Na společném setkání v květnu budou tyto seznamy sloučeny a dopracovány do finální podoby na základě limitů přidělených financí.

Během prázdnin, kdy bývá provoz v mateřských centrech slabší, bude nakoupen potřebný materiál a následně budou prováděny instalační a montážní práce tak, aby je již na podzim mohli ocenit a zhodnotit i klienti mateřských center - rodiče s dětmi. Prezentace výsledků, především toho, co se povedlo zavést, a jaké dopady uvedená opatření měla, proběhne na podzim na celostátním setkání mateřských center jako inspirace pro další zájemce o šetrný provoz mateřských center a šetrný životní styl vůbec.

V tomto projektu mohl být z finančních důvodů zájem jen omezený počet mateřských center. Protože vnímáme silný zájem dalších center, podali jsme společně se Sítí MC novou žádost o podporu z Finančních mechanismů EHP/Norska. Cílem je na základě dosavadních zkušeností s podporou environmentálně šetrné činnosti vybraných mateřských center v ČR i Norsku podpořit „zelený“ provoz dalších mateřských center i v jiných regionech ČR. V projektu je navrženo zpracování jednoduchého Rádce - manuálu, který by měl sloužit pro inspiraci, získání kontaktů na odborníky i „zkušenější“ mateřská centra a pomoci s rychlou vstupní podporou všem centrům, která mají o danou problematiku zájem. Rádce poskytne základní informace a rady, specificky zaměřené na MC, umožňující přivnížší vztah činnosti centra k životnímu prostředí, šetrné spotřebě a tím i souvisejícím vlivům na zdraví dětí i dospělých. Tištěná publikace i její elektronická mutace na Internetu by byly doplněny proškolením krajských koordinátorek Sítě mateřských center a pilotním provozem „kočovné“ poradny ve všech krajích ČR, sloužící jako simulace jejího budoucího možného stálého provozu. V současné době čekáme na výsledky grantového řízení, zda tento projekt bude podpořen a my tak budeme moci v úspěšně začaté spolupráci pokračovat.

Říká se, že příklady táhnou. Myslíte si, že se rodiče v MC mohou inspirovat a použít některé příklady i ve vlastních domácnostech? Co mohou konkrétně použít?

Mateřská centra mají obrovský potenciál šířit environmentálně šetrný životní styl. Jedna cesta vede přes skladbu nabízeného programu. Rodiče, kteří se například zúčastní besedy o látkových plenech, tak

mohou na základě nově získaných informací přehodnotit své dosa-
vadní používání jednorázových plen a pochopitelně ovlivnit i své okolí
a přátele - at už rodiče stávající či budoucí. Obdobně může zapůsobit
rada v oblasti používání šetrných čisticích prostředků, vhodných
hraček apod. Jedním z cílů projektu je také návrh „ozelenění“ programu
mateřských center. To pochopitelně neznamená, že by mateřská centra
v této oblasti doposud nic nedělala, ale podpora expertů, inspirace
a nabídka vyzkoušených programů, přednášek či dalších aktivit zvýší
působení na rodiče a další návštěvníky.

Druhou možností jak působit na návštěvníky mateřských center je
nepřímá cesta. Díky projektu uvidí návštěvníci na vlastní oči opatření
vedoucí k šetrnějšímu provozu mateřského centra – řekněme například
úsporné splachovače nebo žárovky. Bude-li mít návštěvník zkušenost
z centra, může ho to inspirovat i pro změny ve vlastní domácnosti.
Zjistí-li rodiče díky sortimentu v mateřském centru, že existují např.
výrobky se značkou Fair Trade, která zaručuje únosnější sociální
podmínky výrobcům a šetrnější zacházení s přírodou, budou se je
možná snažit získat i ve svém obchodě. Takových případů se najde
určitě celá řada.

Důležité je, aby centra nejen opatření prováděla, ale aby o nich také
dala svým klientům dostatečně vědět, aby je navenek takřkajíc „pro-
dala“ např. vyhrazením jedné nástěnky, případně jiného prostoru,
výlučně informací z oblasti ekologie a zdravého životního stylu. Zde
lze umístit informace o šetrných aktivitách prováděných přímo v centru
- „**Co děláme pro životní prostředí my?**“ - např. třídění odpadů,
používání recyklovatelných či nezavadných materiálů - kancelářský
papír, tonery do tiskáren, kopírek, čisticí prostředků, látkové ručníky,
dvoufázové splachování na WC, dětské hračky bez ftalátů, hračky na
solární pohon, nabídka občerstvení bio či fair trade, minerálek ve skle
apod., dále informace z oblasti tzv. domácí ekologie - „**Co můžete
udělat vy?**“ - např. proč používat a kde lze sehnat šetrné čisticí a prací
prostředky, látkové či kompostovatelné pleny, biopotraviny, jak na
kompostování, předcházení vzniku odpadů apod.

**Máte dlouholeté zkušenosti v oblasti šetrnosti k životnímu
prostředí, na co si myslíte, že by se měli lidé nejvíce zaměřit
ve svých domácnostech?**

Oblastí, v nichž každý z nás může změnit své chování a být tak
ohleduplnější k životnímu prostředí, je opravdu hodně. Mnoho lidí si
pod „domácí ekologii“ představí především třídění odpadů, začneme
tedy klidně u tohoto často brobaného tématu. Ano, jistě, separace
domovního odpadu má smysl, ale mnohem větší efekt má předcházení
vzniku odpadů. Proč tedy kupovat balenou stolní vodu, když nás hy-
gienici ujišťují, že z vodovodu nám teče dostatečně kvalitní voda?
Pokud bychom počítali se dvěma litry vody na osobu a den, nahro-
madiilo by se za týden v čtyřčlenné domácnosti asi 35 plastových lahví.
Proč si brát při každé návštěvě supermarketu několik igelitových tašek
proč nabízených zadarmo? V České republice případně ročně na jednoho
občana kolem 300 plastových tašek, to už je slušná hromada odpadků,
které buď skončí na skládce, nebo se musí s nezanedbatelnými náklady
recyklovat. Proč kupovat nekvalitní levné zboží, které se stejně zane-
dlouho stane odpadem, když vzhledem k delší době použitelnosti
vyjdou nakonec finančně stejně dražší a kvalitnější výrobky? Stejně
tak můžeme zvažovat úspory vody a elektřiny, nákupy potravin a ji-
ného zboží. Pro rodiče jsou určitě zajímavá témata dětské kosmetiky,
plenek a hraček, neboť zde se prolíná problematika zdraví a ochrany
životního prostředí. To je jen pár příkladů za všechny, které ukazují,
že občas k našemu ekologicky příznivějšímu chování postačí věci lépe
pomyšlet.

Samozřejmě, že zásadní změny a investiční opatření budou mít také
největší dopady. Když si například necháme zateplit dům, či vyměnit

okna, dosáhneme mnohem větších úspor než když se jen „naučíme“
správně větrat. Zde ale již musíme předpokládat určité finanční
možnosti domácnosti. Na druhé straně většina z našich drobných
„environmentálních snah“ nás nic nebude stát. Jde mnohdy jen o naši
ochotu změnit zaběhnuté zvyky. My jsme jich za život získali již celou
řadu a některé může být pro nás obtížné měnit, děti jsou však mnohem
flexibilnější a mají tak lepší šance, dáme-li jim ten „správný“ příklad.
Proto považujeme za velmi důležitou environmentální výchovu pro
naše nejmenší.

**Vím, že jste poznala mateřská centra dříve než v rámci
tohoto projektu. Co vlastně vedlo EICO ke spolupráci se Sítí
mateřských center?**

Mám dvě dcery, starší je již na gymnáziu a mladší v první třídě. V období
mateřské dovolené jsem měla štěstí na kolektiv stejně „postižených“
aktivních maminek, takže jsme vlastně měly takové neformální mateřské
centrum samy pro sebe a naše děti. Pomáhala jsem také nastartovat
mateřské centrum v Klímkovicích, kde bydlím, a těší mě, že dnes již
funguje naprosto samostatně, píše a získává projekty a je také jedním
z center zapojených do tohoto „norského“ projektu.

EICO má se Sítí MC společnou cílovou skupinu, realizujeme ekovychov-
né programy pro rodiče a děti, pobytové i jednodenní akce. Od roku
2007 jsme po dva roky byli jedním z partnerů Moravskoslezského kraje
v projektu podpořeném z ESF a zaměřeném na rozvoj sítě environmen-
tálních poradenských a informačních center, kde se nám podařilo pro
několik mateřských center provést pilotní environmentální analýzy,
ovšem bez možnosti následných investic do doporučených opatření.
Když se naskytla možnost získání grantu z Finančních mechanismů
země EHP, oslovili jsme Síť mateřských center, společně napsali projekt
a ono to vyšlo.

**Pro každou organizaci patří vnější zpětná vazba k nezbytné
součástí života. Zpětná vazba od člověka, který je tak
zvané „zvenci“ má zcela jiný rozměr, většinou bývá objek-
tivní, nenesou stopy osobní zaujatosti a provázanosti. Mohu
vás poposit o vaše postřehy ze spolupráce na projektu
i nad projektový rámec? Jak se vám rýsuje smysl a přínos
mateřských center pro rodinu a společnost?**

Mateřská centra vnímám jako výjimečně užitečnou občanskou
iniciativu a jako každá taková aktivita je hlavně o lidech. Nedávno jsme
v poměrně krátké době navštívili devět dosti rozdílných mateřských
center, co se týká rozlehlosti prostor, „bohatosti“ vybavení, zaměření
programu či velikosti obce, ale jedno bylo všude stejné – obrovské
nadšení a neuvěřitelná schopnost maminek kolem center doslova
ze země vydupat fungující, živoucí organizaci, která nabízí ostatním
možnost zábavy a vytržení z jistého stereotypu, který mateřská dovo-
lená s sebou přináší.

Věřím, že rodiče, kteří se aktivně do provozu mateřského centra za-
pojí, pomáhají připravovat programy a vše kolem, dostanou obrovskou
školu života, kterou pak zcela jistě zúročí v zaměstnání. Ne nadarmo
se říká, že matka ročního dítěte musí mít reakce pilota letadla a k tomu
vynikající organizační schopnosti, nutností je řešit souběžně několik
úkolů najednou - „multitasking“ a „problem solving skill“, skvělý time
management. A to vše jsou hity profesního životopisu.

Ivano, věřel díky za povzbuzení a inspiraci k šetrnému vztahu k přírodě,
která si naši pozornost víc než zaslouží. A také za milé ocenění práce
mateřských center a aktivních rodičů.

Rut Kolínská

JAK SE ŽIJE V MATEŘSKÝCH CENTRECH

JAK SE ŽIJE „ZELENÉMU“ PROJEKTU V MATEŘSKÝCH CENTRECH

Na aktivitách pilotního projektu „Podpora environmentálně šetrné činnosti mateřských center v Moravskoslezském a Zlínském kraji“ se celkem podílí devět mateřských center. Projektové aktivity mají za sebou první poločas a mateřská centra už mohou částečně hodnotit průběh, dopad a přínos projektu. Poprosila jsem je, aby se zúčastnila pomyslného virtuálního rozhovoru, který by umožnil přenést získané zkušenosti do dalších mateřských center.

Rozhovoru se účastnily představitelky mateřských center: Centrum mladé rodiny **Boboš** v Bohumíně, Centrum pro rodinu **Sluníčko** v Karviné, **MC Klubičko** v Kroměříži, **RC Chaloupka** v Ostravě, **MC Kolovrátek** v Rožnově pod Radhoštěm a **RMC** na Vsetíně.

1. Cílem projektu je pomoci zorganizovat provoz centra šetrnějšího k životnímu prostředí. Jak se daří základní cíl naplňovat?

Klubičko: Zapojení do tohoto projektu nás vedlo k hlubšímu zamyšlení nad šetrnějším provozem k životnímu prostředí. Zajistili a rozmístili jsme v MC nádoby na tříděný odpad a pomocí distribuce letáků „Jak třídit odpad“ se snažíme příkladnou formou motivovat i naše návštěvníky k třídění odpadu. Zároveň tímto krokem se snížilo množství smíšeného odpadu.

Také jsme se při nákupu čistících a úklidových prostředků více zaměřili na jejich složení z hlediska škodlivosti.

Chaloupka: My jsme v tuto chvíli ve fázi auditu, hledání a přípravy možných opatření, která povedou k ekologicky šetrnému provozu našeho centra. Informujeme rodiče o tom, že jsme se do projektu zapojili a aktivně je seznamujeme s praktickými věcmi, například jak

třídit odpad (plánujeme zakoupit speciální koše), jak využívat při výtvarných a tvůrčích činnostech s dětmi starší použité materiály (např. noviny, staré krabice). My sami již při tisku letáků a veškerých informačních materiálů používáme ekologické papíry a v rámci snížení spotřeby vody chceme pořídit myčku na nádobí a pákové baterie na umyvadla.

Sluníčko: Naše centrum je v pronajatých prostorách základní školy. Provoz centra je tedy poměrně omezen provozem školy. Neovlivníme nijak spotřebu energií apod. Třídění odpadu probíhalo již před zapojením do projektu. Takže na provozu jako takovém se nic nemění. Upravila se skladba a nabídka programu a zvýšila se informovanost uživatelů našich služeb.

RMC: Nám to jde dobře, jelikož již před projektem jsme se snažili, aby naše centrum bylo šetrné k životnímu prostředí, a s projektem v tomto našem duchu pokračujeme...

2. Hlavním cílem projektu je zlepšení a uzpůsobení provozu center, tak aby byl šetrný životnímu prostředí. Sehrál tento záměr při rozhodování, zda se do projektu zapojíte, hlavní roli nebo jste si slibovali od zapojení více a co konkrétně?

Kolovrátek Rožnov: My jsme se pro ekologický provoz rozhodli ještě před zapojením do projektu. To znamená například, že máme jenom dřevěné hračky, každou středu přírodovědný program, zdravé svačinky pro děti, ekologické čistící prostředky. Zapojením do projektu očekáváme rozšíření environmentálně šetrných myšlenek v mateřském centru.

Sluníčko: Hlavní cíl byl bezesporu důležitý. Slibovali jsme si také nové poznatky, přísun informací, motivaci a nabídku opatření co a jak vylepšit.

Chaloupka: Kromě naplnění hlavního cíle se chceme inspirovat také od ostatních center, jak se chovat ekologicky a jak vést k tomu i rodiče s dětmi, které centrum navštěvují, a navázat možnou další spolupráci s EICO.

Klubíčko: Projekt byl od počátku velmi zajímavý. Co se týče zapojení do projektu, záleží hlavně na tom, jak dalece budeme sami v jeho plnění aktivní. EVVO nabízí neomezené možnosti.

3. Jakou formou projekt probíhá, co všechno se v rámci projektu u vás v MC odehrálo a co se díky projektu v centru změnilo?

Klubíčko: Pořádáme pravidelné jednorázové akce pro rodiny, při nichž rodiče seznamujeme s projektem. Při těchto akcích pravidelně diskutujeme na toto téma a akce jsou tematicky zaměřené. Pořádáme více besed na téma zdravého životního stylu. Zřídili jsme také nástěnku s informacemi, které napomohou návštěvníkům MC se orientovat např. při nákupu ekologických výrobků apod.

Při výtvarné činnosti více používáme odpadového a přírodního materiálu. Používáme recyklovaný kancelářský papír. Začali jsme třídit odpad.

Bobeš Bohumín: Seznamujeme klienty centra s naším projektem, každý měsíc nová nástěnka s novým tématem od EICO. V rámci projektu se u nás odehrály různé akce zaměřené na životní prostředí, přednášky (Alternativní pleny, Drogistické zboží Missiva, Třídění odpadu, Bio potraviny atd.).

Proběhly také změny v centru: máme úsporné žárovky, koše na tříděný odpad, používáme drogistické bio výrobky.

Chaloupka: v rámci projektu u nás probíhají také různé aktivity s rodiči a dětmi, tvoří činnosti se staršími materiály, hry s ekologickou tematikou, sběr použitých věcí a jejich následné použití.

Sluníčko: Po prvním společném semináři v RC Chaloupka proběhly dvě návštěvy našeho centra zástupci sdružení EICO. Z osobních jednání vzešel návrh opatření – prozatím pouze z naší strany. Nyní očekáváme návrh opatření na změny od EICO. Obdrželi jsme informační materiály, které byly umístěny na nástěnkách v herně. Rozšíří povědomí návštěvníků centra a nutí je nad některými věcmi zapřemýšlet. Do programu MC jsme zapojili i několik výtvarných programů – recyklované tvoření, proběhly přednášky a besedy s ekologickou tematikou.

Hlavní změnu teprve očekáváme. Škola, ve které máme pronajaty prostory, je v sídlištní zástavbě. V okolí se nenachází žádné dětské hřiště a sídlištní pískoviště jsou značně zdevastovaná. Chybí nám v okolí prostor, který by umožnil rodinám s malými dětmi tzv. venkovní aktivity. V oploceném areálu školy je velká travnatá plocha, kterou bychom rádi v rámci projektu proměnili z části na dětské hřiště s dřevěnými hracími prvky a posezením a část na zahrádku, osázenou ovocnými keři, květinami apod. Toto prostranství by umožnilo rozšíření nabízených služeb centra. Za pěkného počasí bychom „volné herny“ přesunuli ven. Keře a květiny přinesou kousek přírody do sídlištní šedi. Děti uvidí, jak rostou, kvetou a samy mohou sklízet plody.

RMC: u nás probíhají besedy na různá témata (s technickými službami - třídění odpadů, EUORONA - ekologická bytová kosmetika, zdravé praní a pleny - šetrné k dětem i přírodě...), tvoření z odpadových materiálů PET - lahvi, plastových vršků, ruliček od toaletního papíru, cvičení rodičů s dětmi - s využitím odpadových materiálů: novin, PET-lahví, ruliček..., krátké pohádky - na ekologická témata, tvoření pro dospělé - pletení košíků z novinového papíru a podobně.

V našem RMC nabízíme navíc kávu Fair Trade, BIO - čaje a máme v plánu doplnit další výrobky.

Kolovrátek Rožnov: Díky projektu máme každý měsíc aktuální nástěnku, která informuje návštěvníky o tom, jak mohou i oni přispět k šetrnému vztahu k životnímu prostředí. Pořádáme přednášky Přírodní léčba a její místo v životě žen a dětí, přírodovědná a tvořivá středí, maminky s dětmi si společně popřejí, než začnou svačinku: Všechno, co roste ze Země, chutná a voní příjemně, sluníčko s deštěm den co den, vytahuje rostlinky ven, děkujeme Ti, sluníčko, žes nám uzrálo zrníčko, děkujeme Ti, Země milá, žes to zrnko v sobě skryla. Dobrou chuť! a podobně.

4. Jak se naplnilo vaše základní očekávání?

Klubíčko: s průběhem projektu jsme spokojeni, při jednáních s firmou EICO jsme získali spoustu podnětů k naší další činnosti.

Chaloupka: Do projektu je zapojeno několik mateřských center, takže máme možnost se vzájemně inspirovat a předávat si zkušenosti v této problematice. Setkávání s odborníky přináší konkrétní řešení, jak docílit ekologicky šetrného provozu v rámci individuálních podmínek, v jakých se naše centrum nachází. Což tedy splňuje očekávání, s jakými jsme do projektu vstupovali.

RMC: Jako i před projektem je velký zájem o témata týkající se ŽP ze stran rodičů, vždy je velká účast a jsou rádi za každou novou informaci. Nemusíme je k ničemu nutit, ba naopak nám sami nabízí různé své aktivity, vědomosti a vidíme velký zájem z jejich strany a tím si neustále připomínáme smysl této práce.

5. Podařilo se i něco navíc? a co konkrétně?

Klubíčko: Myslím, že jsme začali myslet trochu jinak.

Chaloupka: Otevřeli se nám nové možnosti spolupráce s EICO nad rámec projektu.

Sluníčko: Očekávali jsme změny typu úsporné žárovky, koše na tříděný odpad apod. Samozřejmě i tyto změny by byly přínosné, ale pokud se nám podaří vybudovat venkovní prostranství, bude to nad rámec očekávání přínosu projektu pro naše MC.

Kolovrátek Rožnov: Přidávají se maminky, které nosí dětem na svačinku hlavně ovoce a produkty z obchodu zdravé výživy.

6. Organizujete nebo se účastníte ve vašem MC jiných projektů zaměřených na vztah k životnímu prostředí?

Klubíčko: Již druhým rokem pořádáme v MC aktivitu s názvem Ekohrátky, zde se děti hravou formou seznamují s přírodou a životem kolem nás. Zažádali jsme o podporu v rámci EVVO ve Zlínském kraji, v současné době čekáme na vyjádření.

18.4. vysadili rodiče z mateřského centra stromy v jedné části Kroměříže.

RMC: Konkrétně naše projekty to nejsou. Jsme zapojeni do místní Agendy 21, do komunitních kampaní Národní sítě zdravých měst, například Den země, Dny bez úrazů, Den bez aut..., do Komunitního plánování města Vsetín - v pracovní skupině Rodina - vedeme tuto pracovní skupinu. Zúčastnili jsme se i kampaně Urbanistické studie obnovy města Vsetína.

NA VYSVĚTLENOU:

Proces místní Agendy 21 (MA21) na území města Vsetína má již dlouhou tradici - začal v polovině 90. let minulého století z iniciativy aktivních občanských sdružení. Po vstupu města do Národní sítě zdravých měst ČR v roce 2001 byl proces MA 21 provázán s místní správou, získal silnější podporu politického vedení města a zároveň zakotven v rámci úřadu, kde bylo vytvořeno místo koordinátora Projektu Zdravé město a MA 21. V roce 2004 byla založena Společnost pro komunitní práci Vsetín o.p.s., která proces zajišťuje po odborné stránce dodnes.

Cílem Zdravých měst je podpora zdraví, udržitelného rozvoje a vytváření podmínek pro kvalitní život obyvatel města. V naší práci se věnujeme především těmto oblastem a aktivitám místní Agendy 21:

• komunitní kampaně

- kampaně NSZM (Den Země, Den bez tabáku, Dny bez úrazů, Den bez aut, Dny zdraví)
- další kampaně (Česko proti chudobě, Den bariér v nás a kolem nás, Den seniorů, Den rodin)

• komunitní plánování

- strategické plánování
- akční plány zdraví a kvality života
- komunitní plánování sociálních služeb

• obnova města

- kampaně Urbanistické studie obnovy města Vsetína
- budoucnost udržitelného rozvoje

7. Jaká témata z oblasti životního prostředí považujete za nejdůležitější a kterým byste se chtěli více věnovat?

Sluníčko: Za nejdůležitější považujeme vštěpovat dětem úctu a vztah k přírodě. Ať formou výtvarných programů, pohádek, pobytů v přírodě (jednodenní výlety, víkendové pobyty apod.)

Počítáme s tím, že i nadále budeme informovat formou přednášek, diskusí, informačních materiálů o šetrném přístupu a možnosti volby energie, dopravy, recyklování odpadu, pracích a čistících prostředků, pln, kosmetických přípravků, potravin, doplňků stravy, životního stylu...

RMC: Nasměrování a zapojení návštěvníků RMC k tomu, aby si uvědomovali dopad našeho chování a jednání na životní prostředí... vážít si životního prostředí a neznečišťovat jej, produkovat co nejméně odpadků, vedení dětí k těmto návykům...

Třídění odpadů, tvoření s využitím odpadových materiálů, seznámení návštěvníků a nabízení BIO - výrobků, ekologických čistících prostředků šetrných k životnímu prostředí...

Klubíčko: Za nejdůležitější téma v oblasti životního prostředí považují vodu. Nejdůležitějším způsobem ochrany životního prostředí je samotná prevence, proto se snažíme nabízet aktivity pro děti, které je vedou ke kladnému vztahu k přírodě a k její ochraně. Pro dospělé pořádáme besedy, učíme je třídit odpad, společně jsme vysadili stromy a připravujeme se na čistění lesa. Tyto aktivity bychom chtěli v budoucnu co nejvíce rozšířit.

Bože Bohumín: Za nejdůležitější téma z oblasti životního prostředí považují třídění odpadu.

Chaloupka: Třídění odpadu, úspora energie, snažit se, aby děti braly jako samozřejmost, že se odpady třídí a že vodou se zbytečně neplytvá. Více bychom se chtěli zaměřit na oblast ekologicky šetrných čistících prostředků a na ekokosmetiku.

Nezbývá než poděkovat za ochotu ke sdílení a popřát všem zúčastněným centrům, aby projekt dovedla do zdárného závěru, který však nebude koncem jejich „zelených“ aktivit.

Rut Kolínská

ZA NAŠIMI HUMNY POSTŘEHY Z BERGENU

Není to tak dlouho, co jsme si za slovním spojením „za humny“ představovali nejbližší sousedské okolí, maximálně území okolních států. Od doby, kdy jsme se naučili vnímat svět jako globální vesnici, se pro nás ono „záhumní“ podstatně rozšířilo a využitelnost zkušeností už nemá význam hodnotit podle toho, zda pocházejí ze země, respektive kultur nám blízkých či vzdálenějších.

Proto se v následujícím krátkém zamyšlení nad zvyklostmi ekologické výchovy v rodinách v zahraničí chceme věnovat především situaci v Norsku, které je jednou z dárcovských zemí Finančního mechanismu EHP/Norsko, podporujícího projekt environmentální výchovy a osvěty v Síti mateřských center.

Jedním ze základních principů projektů, podporovaných uvedeným Finančním mechanismem, je přenos zkušeností z dárcovských zemí. Proto také projektový tým započal svoji práci krátkým pobytem v norském přístavním městě Bergenu, kde během týdne navštívil několik organizací, které se zabývají ekologickou výchovou, zaměřenou na cílovou skupinu předškolních dětí a jejich rodičů.

Zcela záměrně a s využitím osobních zkušeností členky týmu, která v Bergenu několik let žila a pracovala, byla kontaktována řada organizací s hlavním cílem - získat co nejširší spektrum možných přístupů a zkušeností. Škála sahala od „běžných“ mateřských škol, mateřských škol, které jsou držiteli osvědčení o environmentálně šetrném chování - titul Maják životního prostředí, norský „Miljøfyrtårn“, waldorfských mateřských škol, tzv. otevřených mateřských škol, norský „Åpen barnehage“ (které se svým charakterem blíží mateřským centrům tak, jak je známe z ČR) až po organizaci, která se snaží vybudovat environmentálně šetrnou vesnici, v jejíž přípravě hraje ekologická výchova budoucích obyvatel klíčovou roli. Pro všechny námi navštívené organizace platí obecně vyšší standard environmentálně šetrného chování, který sami Norové berou jako samozřejmost, tradice dřevěných materiálů a vyšší podíl mužských pracovníků v mateřských školách, než jsme zvyklí vidat u nás (pro zajímavost přímo v Bergenu je nejvyšší podíl mužů učitelů MŠ v celém Norsku - 15 %).

Pokud bychom měli jmenovat pouze tři nejzajímavější zjištění, která jsme si z uvedeného hektického týdne pobytu odnesli, stálo by určitě za to jmenovat následující, a to bez ohledu na to, zda byla očekávaná nebo naopak zcela překvapivá.

Prvním klíčovým zjištěním je existence různorodého přístupu k ekologické výchově. Kromě snahy o určitou standardizaci, kterou částí organizací přináší zapojení do systému environmentálně šetrných mateřských škol (zahrnující mimo jiné i pravidelný roční audit činnosti) jsou přístupy velmi rozdílné a dokonale přizpůsobené činnosti každé jednotlivé organizace. A nikdo se tomu nediví. Pro absolventy systému, který v nedávné minulosti vyžadoval sjednocování téměř všeho do šedého průměru a každé vybočení z řady bylo považováno za nedostatek, je i dneska velmi osvěžující vidět, že neexistuje jediná správná, nejlepší cesta, ale že jich může být celá řada. Důležité je pouze to, zda směřují ke stejnému cíli, zda vyhovují zúčastněným a zda se s nimi mohou

jak pracovníci mateřských škol, tak i děti a rodiče ztotožnit. Uvedený závěr má pochopitelně obecnější platnost, přesahující oblast ekologické výchovy, a pro činnost našich mateřských center může být inspirující. Ne vše, co někde jinde funguje, může stejně úspěšně fungovat i u nás. A není to špatně.

Co však považujeme za naprosto dominující zjištění, je rys, s nímž se zatím v České republice setkáváme omezeně, ale dříve nebo později mu budou vystavena mateřská centra i další organizace zabývající se (nejen) předškolními dětmi v ČR. Jedná se o nutnost reagovat na vzrůstající kulturní i národnostní heterogenitu dětských kolektivů, tedy o princip, který má k ekologické výchově jen velmi volnou vazbu (i když existuje odvětví tak zvané hlubinné ekologie – návrat ke kořenům a globální výchova s udržitelným životem pochopitelně také souvisí), ale také vyžaduje otevřenost, invenci a snahu reagovat na rychlý vývoj situace. V našich podmínkách se – až na výjimky – setkáváme v podstatě s homogenními kolektivy dětí, občas doplněnými dětmi jiných národností – vietnamskými, ukrajinskými, apod. Naproti tomu v norském Bergenu je homogenní kolektiv naprosto výjimkou a naopak není zřídka vidět setkání s předškolním zařízením, které navštěvují děti více než deseti národností. Jaké potenciální výhody i případné komplikace to může přinést, je nasnadě. V Bergenu jsme však vždy měli pocit, že je uvedená situace považována za výhodu, která umožňuje obohatit běžnou denní činnost o řadu zajímavostí jak pro děti, tak i pro rodiče, o zaměstnancích organizací ani nemluvě. Od téměř nepřetržitého konání „národních týdnů“ s typickými artefakty, stravou, obrázky, informacemi, apod., přes snahy zapojit do „kulturní výměny“ rodiče, vždy se dá vnímat národnostní a etnická různorodost jako výhoda, často jako konkurenční. Tam, kde s různorodostí umějí pracovat, nemají nouzi o zájemce o umístění dětí, a naopak. Domníváme se, že uvedený trend dříve nebo později dostihne i naše uzavřenější prostředí a otázka je, nakolik jsme my všichni na uvedenou příležitost (pro jiné hrozbu) připraveni.

Třetím zjištěním bylo ověření předpokladu, že jedním z výsledků projektu nebude jen přenos zkušeností ze Skandinávie do střední Evropy, ale – jak jsme se domnívali – také opačným směrem. Nicméně zájem většiny navštívených organizací o informace k fungování mateřských center v ČR, o rozsahu ekologické výchovy v nich, o samotný projekt i možnostech zapojení do některého z dalších kol grantového systému, podstatně předčil naše očekávání. Ukázalo se, že poměr výměny informací byl zhruba půl napůl, tedy v žádném případě nešlo o jednostranný přenos zkušeností. Pro činnost našich mateřských center to není špatné vysvědčení.

Bylo by pochopitelně možné uvést přehled navštívených organizací, přehled jejich činnosti, základní rysy apod., ale domníváme se, že nelze převést získané zkušenosti do rozsahem omezeného textu, a že výsledné nejsilnější dojmy jsou pro čtenáře užitečnější.

RNDr. Radim Misiáček, člen týmu EICO

PŮL NA PŮL ROVNÉ PŘÍLEŽITOSTI ŽEN A MUŽŮ

STRAŠÁK ANTIDISKRIMINAČNÍ ZÁKON OPĚT VE HŘE

Jedním z nástrojů naplňování rovných příležitostí žen a mužů by se měl stát antidiskriminační zákon. Cestu k jeho prosazení od roku 2005 stále provází neklid vyvolaný nepochopením či možná neochotou pochopit. Po prvním odmítnutí došel vloni v květnu zákon až na „hrad“ a Václav Klaus svým „nepodpisem“ vytvořil novou propast, kterou bude potřeba přemostit, aby snad konečně zákon mohl být schválen.

Antidiskriminační zákon dostal po roce opět šanci, dokonce takovou, že možná v době, kdy půjde bulletin Půl na půl do tisku, budeme znát výsledky a věřme, že takové, které nás zařadí mezi evropské země, kde legislativa dává svým občanům jasně najevo, že se jejich země hlásí k ideám rovnosti a nediskriminace a že usiluje o skutečně naplňování těchto ideálů v každodenním životě a netoleruje diskriminační jednání.

V čem spočívá antidiskriminační zákon?

Antidiskriminační zákon by měla být v podstatě norma, která poskytne komplexní ochranu před diskriminací. Stanoví, co je a co není diskriminací, vymezí okruh výjimek, určí instituci, která se bude ochranou před diskriminací systematicky zabývat, a v neposlední řadě zakotví, čeho se jednotlivec, který se stal obětí diskriminačního jednání, může domáhat.

Antidiskriminační zákon:

- **vymezí a definuje právní pojmy spojené s diskriminací včetně samotného definování pojmu diskriminace** – což znamená každé nespravedlivé jednání
- **vymezí, v jakých situacích, komu a jakým způsobem bude ochrana před diskriminací poskytována** – zakáže v zaměstnání, v přístupu k zaměstnání, v přístupu ke vzdělávání, v přístupu ke zdravotní péči, při přiznání a poskytování sociálních výhod a při poskytování zboží a služeb, včetně bydlení dělat rozdíly z důvodu pohlaví, věku, zdravotního postižení, rasy, etnického původu, národnosti, sexuální orientace, náboženského vyznání či víry a světového názoru
- **dá obětem diskriminace do rukou účinné nástroje, jak se diskriminačnímu jednání bránit** – oběti diskriminace se u soudu budou moci domáhat upuštění od diskriminace, odstranění následků diskriminace, přiměřeného zadostiučinění (např. omluva), případně náhrady nemajetkové újmy v penězích (tzv. odškodné).
- **stanoví antidiskriminační orgán, kterým se stane veřejný ochránce práv; ten se bude rovností a antidiskriminací systematicky zabývat a na něj se budou moci oběti diskriminace obracet s žádostí o pomoc.**
- **podpoří také všechny, kdo se chtějí zařadit do společnosti, ale předsudky a stereotypní myšlení jim v tom často brání a vyvažují je na okraj společnosti**

Václav Klaus versus odborná veřejnost

Zatímco ministr pro lidská práva a menšiny Michael Kocáb říká: „Chceme vyrovnávat šance těch, kdo na trh práce vstupují. Proto potřebujeme také antidiskriminační legislativu. Aby být ženou nebo Romem nesmělo být sebemenší překážkou při vstupu na trh práce. V této snaze budu následovat pozitivní příklady odjinud a hledat silné koalice, jen aby se nám podařilo s diskriminací zatočit. Zpočátku mohou pomoci i rozličné vyrovnávací akce či opatření, jako je podpora sociálně slabších či lidí s různými postiženími při zvládání vzdělávání. Ruku v ruce s tím chceme podpořit služby takovým lidem, aby si je mohli objednat, aby takové služby byly v dosahu.“

Václav Klaus považuje zákon za „zbytečný, kontraproduktivní a nekvalitní a jeho dopady za velmi problematické.“

Položme vedle sebe a srovnáme názory ze dvou dokumentů:

1. *zdůvodnění prezidentova veta, které napsal 16. května 2008 předsedovi Poslanecké sněmovny Miloslavovi Vlčkovi*
2. *článek Antidiskriminační zákon v poločase od Mgr. Lucie Otáhalové (odbor pro lidská práva Úřadu vlády ČR) a Mgr. Pavla Čížinského (Poradna pro občanství/Občanská a lidská práva)*

V důvodové zprávě Václav Klaus píše:

„Zákon neobsahuje nic, co by bylo pro české právo zásadně nové. Většinu věcí, které jsou v zákoně uvedeny, již obsahují stávající právní normy (od Ústavy České republiky či Listiny základních práv a svobod až po konkrétní zákony a speciální předpisy). Antidiskriminační legislativní opatření není třeba zavřovat nějakým novým „střešovým“ zákonem, který bude – podobně jako Listina základních práv a svobod – ostatním zákonům svou povahou fakticky nadřazenou právní normou. Pokud některé naše zákony nejsou dostatečné, nebo jsou v praxi neúčinné, nebo v nich něco důležitě chybí, lze věc napravit novelizací konkrétního zákona nebo eventuálně přijetím konkrétního zákona nového.“

Zákaz diskriminace je obsažen v Listině základních práv a svobod, konkrétnější ustanovení pak v celé řadě mezinárodních smluv, které mají přednost před zákonem, a v zákonech. Tento zákon je - ve své podstatě - spíše jakousi naučnou antidiskriminační příručkou, shrnující obsah dalších zákonů a mající cíl především ideologický a nikoli právní. K tomu však zákony určeny nejsou. Ty jsou určeny k tomu, aby přesně stanovily práva a povinnosti, nikoli k šíření osvěty.

V textu „Antidiskriminační zákon v poločase“ čteme:

Skutečnost, že zásada rovnosti všech před zákonem zakotvená v Listině základních práv a svobod již v našem právním řádu vyjádřena je, sama o sobě nestačí. Jedinec, který se stane obětí diskriminačního jednání, nemá v rukou žádné nástroje, kterými by se mohl tomuto jednání bránit. Ustanovení čl. 3 Listiny lze označit – zejména pokud jde o diskriminaci v soukromoprávních vztazích – za víceméně deklaratorní. Svoji konkretizaci našlo doposud pouze v pracovněprávní legislativě (zákoník práce zákon o zaměstnanosti) a v zákonech upravujících služební poměry, jejichž účinnost je pravidelně odkládána. Jak již bylo uvedeno výše, oblasti jako bydlení, poskytování zboží a služeb či výkon samostatné výdělečné činnosti tuto konkretizaci doposud postrádají.

Zákon tedy v první řadě zakotvuje právo na rovné zacházení, a to v souladu s Listinou základních práv a svobod a mezinárodněprávními závazky, kterými je Česká republika vázána. Právem na rovné zacházení se míní právo nebyť diskriminován. Toto právo se uplatní pouze v zákonem vymezených oblastech a na základě zákonem vymezených důvodů.

Mezi oblastmi, ve kterých je diskriminace zakázána, se řadí například oblast zaměstnanosti včetně pracovněprávních vztahů, kde je právo na rovné zacházení zakotveno již dnes. Nově je ochrana před diskriminací poskytována v oblasti samostatné výdělečné činnosti, s čímž souvisí členství v komorách a jiných profesních sdruženích. Dnešními právními předpisy zcela nedotčeny jsou pak oblasti poskytování zboží a služeb a poskytování zdravotní péče. Také zde antidiskriminační zákon diskriminaci zakazuje.

Další výhrada Václava Klause:

Není žádným tajemstvím ani ospravedlněním, že tento zákon byl navržen a schválen jako povinná implementace směrnice Komise ES. Jako argument podle mého názoru tato skutečnost není na místě. Směrnice schválené Radou (společně s Evropským parlamentem nebo samotnou Evropskou komisí) jsou politicko-právními nástroji, které vyjadřují zájem na dosažení určitých cílů Unie v jednotlivých členských státech. Jsou závazné jen co do výsledku, zatímco formy a metody realizace těchto cílů zůstávají na rozhodnutí jednotlivých členských států. Státy jsou vázány povinností opatření zavést, ale nejsou vázány stanovením formy, jak to udělat. Je na nich, jakou formou tyto směrnice transformují do svého právního řádu. Formu „střežového“ antidiskriminačního zákona zvolila naše vláda, nikoli Evropská unie.

Antidiskriminační zákon v poločase:

Tato výhrada je pochopitelně ryze politická a vyjadřuje patrně strach z přílišného vlivu EU na ČR. Zde je zapotřebí zdůraznit,

že Česká republika není vazalem Evropské unie, nýbrž že se stala jejím členem dobrovolně a zcela o své vůli. Řádná a včasná implementace jejích směrnic je jedním z atributů tohoto členství.

Za druhé tím, že se Česká republika stala součástí „evropského klubu“, zároveň veřejně deklarovala, že se ztotožňuje se zásadami, které Evropská unie vyznává. Jednou ze základních zásad, vyjádřenou již v úvodních ustanoveních Smlouvy o založení Evropského Společenství, je právě zásada nediskriminace.

Předmětem častých polemik se stala otázka pozitivních opatření a možnosti jejich zavádění. Tato všemi obávaná „pozitivní diskriminace“ se mnohým zákonodárcům jevila jako scestná a nevhodná pro náš právní řád. Jedním ze zásadních omylů verbalizovaných na půdě Poslanecké sněmovny byla obava z „povinnosti“ tato opatření zavádět. Již původní verze návrhu antidiskriminačního zákona hovořila o „možnosti“ zavádění těchto opatření a příkladně poukazovala na některé oblasti či situace, kdy by bylo vhodné tato opatření přijmout. Povahou pozitivního opatření je navíc taková, že po dosažení účelu, pro který bylo přijato, je jeho působnost ukončena. Již dnes jsou pozitivní opatření součástí zákoníku práce, zákona o zaměstnanosti a zákona o úřednících vyšších územně správních samosprávních celků. Jejich přijímání je doporučováno kontrolními orgány mezinárodních smluv, kterými je Česká republika vázána.

Závěrem k pozitivním opatřením lze snad jen podotknout, že povinnost k jejich zavedení Česká republika nemá. Směrnice Evropské unie jejich přijetí pouze doporučují.

Námítka Václava Klause k důkaznímu břemeni:

Zcela nový a naší právní tradici dosud neznámý je princip přenesení důkazního břemene ze strany žalujícího na stranu žalovaného. Nové znění §133a, odst. 3 občanského soudního řádu: „Pokud žalobce uvede před soudem skutečnosti, ze kterých lze dovodit, že ze strany žalovaného došlo k přímé nebo nepřímé diskriminaci, ..., je žalovaný povinen dokázat, že nedošlo k porušení zásady rovného zacházení,“ je naprosto absurdní. Je v rozporu s našimi, ale i evropskými právními principy a tradicemi a může přinášet nové křivdy a ne-spravedlnosti.

Antidiskriminační zákon v poločase:

Odpůrci antidiskriminačního zákona často tvrdí, že tento princip, obsažený mimochodem již nyní v občanském soudním řádu, je nepřipustným omezením zásady rovnosti účastníků řízení zakotvené v Ústavě, neboť strana žalobce je v tomto řízení neopodstatněně zvýhodněna. Nutno podotknout, že zastánci tohoto názoru pravděpodobně ne zcela dobře chápou situaci, ve které se diskriminovaná osoba ocitá. Podíváme-li se blíže na vztahy zaměstnanec – zaměstnavatel, nájemce – pronajímatel, pacient – lékař, uchazeč o studium – vzdělávací instituce a jiné, zjistíme, že se jedná o vztahy, kde z povahy věci je postavení jejich účastníků vždy trochu nerovné. Jedna strana se ocitá v situaci „žadatele“, druhá naopak v pozici „poskytovatele“.

Ještě podstatnější bývá rozdíl ve zkušenostech: „žadatel“ může být v této pozici poprvé, zatímco „poskytovatel“ již podobných

situací absolvoval mnoho a přesně zná, jak věc probíhá a může probíhat.

Prokazování diskriminačního jednání v situaci, kdy je to právě ta druhá strana, která „má v rukou trumfy“, je velmi nesnadné.

Jak potvrdil i Ústavní soud v dubnu tohoto roku, princip ob-
ráceného důkazního břemene zakotvený v § 133a občanského
soudního řádu zásadě rovnosti účastníků neodporuje, neboť
nerovně postavení účastníků řízení je objektivně a rozumně
zdůvodněno. Ústavní soud dále konstatoval, že osoba, která
tvrdí, že s ní bylo zacházeno znevýhodňujícím způsobem,
musí toto tvrzení také prokázat. Musí dále tvrdit, že nerovně
zacházení mělo rasový motiv; toto již ale prokazovat nemusí.
Obrana strany žalované pak spočívá v možnosti prokázat, že
rozdíl v zacházení rasovou pohnutkou motivován nebyl.

Václav Klaus zpochybňuje i rozšíření kompetencí ombudsmana:

Sporné je i posunutí odpovědnosti za provádění tohoto zákona
do působnosti veřejného ochránce práv. Ten měl původně
chránit občana před úřady a nyní se mu dává kompetence
vstupovat i do soukromoprávních vztahů. To je radikální
změna působnosti tohoto institutu.

Antidiskriminační zákon v poločase:

Otázka, komu má být působnost na poli rovného zacházení
svěřena, byla při přípravě zákona jednou z nejpálčivějších
a nejdéle diskutovaných. Původní návrh zákona byl vypra-
cován ve dvou variantách. Na sklonku roku 2004 vláda ro-
zhodla o tom, že institucí pro rovné zacházení by se měl stát
veřejný ochránce práv. Toto řešení se bohužel nesetkalo ani
s nadšeným souhlasem ombudsmana, ani s podporou značné
části zákonodárců. Proč tomu tak je, není těžké uhadnout.
Úřad veřejného ochránce práv je koncepčně orgánem
vykonávajícím, zjednodušeně řečeno, dozor nad orgány státní
správy, dohlíží na dodržování principů dobré správy, působí
až ve chvíli, kdy jsou vyčerpány řádné opravné prostředky.
Obecně řečeno, je institucí práva veřejného. Agenda rovného
zacházení a ochrany před diskriminací naopak znamená kromě
jiného zasahování do soukromoprávních vztahů. Zahrnuje
dále například také provádění nezávislého výzkumu, což je
činnost, kterou veřejný ochránce práv doposud nevykonával.
Návrh zákona rovněž hodlal využívat jako prostředek ochrany
před diskriminací mediaci, tedy zprostředkovávání smírného
řešení mezi stranami sporu. I zde ombudsman namítal, že na
zajišťování mediace nemá kapacitu.

Na obranu zvoleného institucionálního řešení je možno uvést,
že (kromě důvodů finančních – pověření již existující instituce
nebude klást tak velké nároky na státní rozpočet jako vznik
instituce nové) orgány ombudsmánského typu jsou i v jiných
zemích Evropské unie agendou ochrany před diskriminací
pověřovány. Směrnice Evropské unie udávají pouze obecný
rámec institucionálního zajištění rovného zacházení. Konkrétní
řešení je pak na každém členském státu. Přestože v některých
zemích Evropské unie existuje více institucí, které se zabývají
ochranou před diskriminací (například Velká Británie má do-
konce tři taková tělesa - Komisi pro rovné příležitosti, Komisi
pro rasovou rovnost a Komisi pro práva osob se zdravotním
postížením), patrným trendem je tendence ke slučování těchto

institucí do úřadu jediného. Český veřejný ochránce práv je
již nyní specifickou institucí a výkon tohoto druhu agendy by
byl pouze logickým pokračováním nastoleného trendu. Jedná
se o již zavedenou instituci, jejíž hlas je v odborných kruzích
uznáván. Výsledky činnosti ombudsmana jsou ve zvyšující se
míře respektovány i dotčenými orgány státní správy, na něž
se jeho působnost vztahuje. Tento stav je jistě důsledkem
zdařilého obsazení funkce ombudsmana a kvalitní informační
a mediální politiky Kanceláře veřejného ochránce práv. Proto
lze předpokládat, že antidiskriminační agenda vykonávaná
ombudsmanem by se ocitla ve správných rukou.

Pohled Václava Klause na zákon z úhlu svobody:

Česká republika nikoho nediskriminuje, a proto není nijak
překvapující, že o tom tento zákon není. Zákon nicméně dává
občanům nárok na rovné zacházení v soukromoprávních
vztazích, což je z definice nemožné. Podstatným způsobem
zasahuje do oblastí, které byly po staletí v Evropě formovány
zvykovými principy a etickými zásadami. Touto právní nor-
mou se náš stát snaží „uzákonit dobré chování“ a říká nám,
že k dobrému chování nás primárně musí vést zákon, a nikoli
výchova v rodině, obecně přijímané a nepsané vzorce chování
obvyklé v naší společnosti, přirozené vzory, zvyklosti, apod.
Je to další z pokusů regulovat lidský život právem.

Antidiskriminační zákon v poločase:

Je pravdou, že ne každá nespravedlnost v životě a ne každé
negativum ve společnosti musí být upraveno právně; právo
má řešit jen opravdu nejdůležitější společenské vztahy a je
také pravdou, že pojem diskriminace bývá užíván velmi vágně
ba gumově, jakoby každá nefunkčnost a protiprávnost měla
být diskriminací. Vezmeme-li si ovšem diskriminaci opravdu
v právním smyslu, je na úvahy o tom, zda rovné zacházení
zakotvit jako právní povinnost již pozdě. Zákaz diskriminace
lze najít v Ústavě, v Evropské Úmluvě o ochraně lidských práv
a základních svobod, v Mezinárodním paktu o občanských
a politických právech, v úmlouvách Mezinárodní organizace
práce, ale též ve více než desítkách českých zákonů. Z tohoto
rámce není možno vystoupit, diskriminace se za současného
stavu společnosti zkrátka nemůže stát jen jakousi společensko
neslušností či necivilizovaností, nýbrž zůstane jedním
protiprávním. Dnešní otázka již tedy nezní, zda diskriminaci
upravit právně, nýbrž zda ustanovení právních norem, která
diskriminaci zakazují, zůstanou vágními a jako *leges imperfectae*
prakticky nevyzpytatelnými anebo zda obětem diskriminace
budou poskytnuty skutečně účinné právní prostředky, jak se
diskriminaci bránit.

Odpůrcům zákona tak nelze nepředhodit výtku, že jim jde
o zachování zákazu diskriminace jako jakéhosi soft law, kdy
se zásada rovného zacházení sice proklamuje, ovšem zůstává
mnohdy prakticky bezzubá. Tento stav není vhodný ani
z hlediska právního povědomí společnosti a právní kultury
obecně. Zkušenost s tím, že práva se nelze domoci, navíc ve
věci, s níž se velké skupiny ve společnosti setkávají, snižuje
legitimitu veřejného státu a nabádá lidi, aby své problémy řešili
mimoprávně.

Výhrada Václava Klause k rovnosti:

Svou filozofii zákon popírá fakt, že je každý člověk naprosto

unikátním souborem vrozených i naučených schopností, vlastností a předpokladů. Popírá, že od každého lze očekávat jinou úspěšnost, jinou pracovitost, jinou efektivitu, ale i jiný způsob chování.

Zákon se snaží odstranit nerovnost, která však je přirozeným jevem. Kdykoli se rozhodujeme, rozhodujeme se na základně našich subjektivních preferencí nebo našich stejně subjektivních zkušeností.

Tento zákon chce naše rozhodování učinit objektivním, což není nic jiného, než politicky korektní utopie. Znamená narušení základního práva jednotlivců na vytváření vlastních preferencí a na svobodu volby, která je zákonem svým způsobem postavena do role výjimky. Lze proto očekávat, že tento zákon bude mít negativní dopad na právní jistoty a na mezilidské vztahy vůbec. Není jen špatný, je nebezpečný. Představa, že jakýkoli zákon přinese sociální inženýry vytužené stav rovnosti, je - našťáště - falešná.

Antidiskriminační zákon v poločase:

Antidiskriminace má za cíl popírání či stírání rozdílů mezi lidmi. Tento názor je slyšet především z konzervativních kruhů a artikuluje strach z toho, že antidiskriminační legislativa je ve službách kulturního boje za odstraňování rozdílů

zejména mezi muži a ženami, ale též mezi jinými skupinami ve společnosti. Nelze popřít, že v současném společenském diskurzu určitá kulturní polemika ohledně vrozenosti či společenské podmíněnosti rozdílů mezi pohlavími probíhá. Autoři tohoto článku se nicméně domnívají, že zásada rovného zacházení do tohoto sporu či vývoje nezasahuje, nýbrž že se pohybuje na jiné úrovni a týká jen situací, kdy tyto rozdíly jsou naprosto nepodstatné, a proto je možné je zcela pomítnout. Jde-li si např. žena do obchodu koupit pečivo, nezakazuje nikdo prodáváči, aby vnímal fakt, že nakupuje žena, ovšem má povinnost ji obsloužit stejně, jako kdyby to byl muž, tedy má povinnost se chovat přitom neutrálně. Domníváme se, že pro účely nakupování a placení je skutečnost, že se jedná o ženu, opravdu nepodstatná a že se prodej potravin opravdu může odehrát, jako by zákaznice ženou nebyla. Jiná situace samozřejmě je, pokud žena souhlasí s tím nebo dokonce stojí o to, aby jí prodáváč udělal např. zdvořilostní kompliment; definičními znaky obtěžování (i sexuálního) jsou totiž nevítanost a ponižující povaha určitého chování.

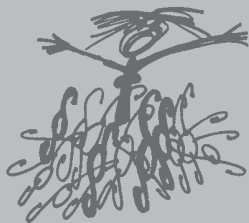
Diskriminace tedy rozdíly mezi lidmi a zvláště rozdíly mezi pohlavími nepopírá ani necílí na jejich odstranění, nýbrž pouze zakazuje znevýhodňování kvůli těmto rozdílům v právem stanovených situacích, v nichž jsou tyto rozdíly nedůležité. Totéž platí i např. pro výběr povolání. Pokud je pro určitou práci nezbytné, aby ji vykonávali buď jen muži, nebo jen ženy (např. modelky prezentující dámské prádlo, pracovníci v pánských šatnách) je rozdílné zacházení legitimní. Pokud pohlaví pro určité povolání podstatné není a je jen tradicí a zvykem, že např. ženy pracují v mateřských školkách a muži jezdí s kamiony, bylo by odmítnutí příslušníka opačného pohlaví diskriminační. Specifikum určitého pohlaví přece nestojí na tom, že určité povolání je vykonáváno většinou nebo i výhradně muži nebo naopak ženami. V tomto smyslu by šlo dokonce obrátit argument konzervativních zastánců pohlavní typičnosti určitých zaměstnání a říci, že svědčí o jejich nedostatečném přesvědčení o danosti a neměnnosti eventuelních odlišností mezi pohlavími. Pokud se např. ženy stávají policistkami, nemenší se tím jejich ženskost, pouze policejní profese přestává být typicky mužskou a mění se, popřípadě se obohacuje v důsledku toho, že v policii pracují též ženy.

V kontextu porovnání výše uvedených názorů se nabízí otázka: Což k nastolení „dobrého chování“ opravdu nestačí „výchova v rodině, obecně přijímané a nepsané vzorce chování obvyklé v naší společnosti, přirozené vzory, zvyklosti,“ jak píše Václav Klaus?

V rámci souhlasu s Klausovým názorem, že „je každý člověk naprosto unikátním souborem vrozených i naučených schopností, vlastností a předpokladů,“ se závěrem ptám, co to jsou ony „obecně přijímané a nepsané vzorce chování obvyklé v naší společnosti, přirozené vzory, zvyklosti?“ Podle čeho a kdo posoudí, jaké chování sem patří a jaké ne?

Rut Kolínská

ŽENA MEZI PARAGRAFY, ROZUMEM A CITEM...

PRÁVNÍ ASPEKTY ŽIVOTA PŘÍZNIVÉHO V PŘÍRODĚ - PRÁVA A POVINNOSTI OBČANŮ

Ing. Mgr. Zuzana Tůmová z občanského sdružení EICO připravila základní informace, které pomohou v orientaci všem, kdo mají zájem žít v souladu s udržitelným životem a pomáhat tam, kde se dějí nepravosti.

(Pro text článku byl využit zdroj: Občanské sdružení VITA, „Co dělat, když...“, Životní prostředí a příroda v Ostravě, 2008)

S. O. S.

V průběhu života můžeme být svědky událostí, kterým říkáme mimořádné, protože přicházejí většinou neočekávaně a ohrožují životy a zdraví obyvatel. Jsou situace, ve kterých se vám bude hodit znalost důležitých telefonních čísel:

Hasiči - tel.: 150

První pomoc - tel.: 155

Policie ČR - tel: 158

Evropské tísňové volání - tel.: 112

PRÁVO NA INFORMACE

Listina základních práv a svobod zajišťuje lidem právo být informován. Podle zákona č. 123/1998 Sb. se řídí lidé, kteří chtějí získat informace o životním prostředí. Právo být informován má každý jednotlivec, právnická osoba i skupina osob bez zvláštního zájmu na získání informací a svou žádost nemusí zdůvodňovat.

Žadatel si vyhledá, kdo je povinen poskytnout mu informace a to podle § 2 písm. b. Jestliže žadatel kontaktuje orgán, který nemá informaci k dispozici, je orgán povinen mu to nejdéle do 15 dnů sdělit. Je-li to v jeho kompetenci, měl by žadatele informovat, u koho najde požadovanou informaci.

Žádost může být podána různými způsoby, např. telefonicky, faxem, písemně, ústně nebo osobně na úřadě. V případě písemné žádosti je dobré, aby byla poštou poslána doporučeně, při osobním odevzdání je vhodné mít potvrzení o přijetí žádosti na podatelně. Žadatel může také sám nahlížet do listin na úřadě a pořizovat si z nich výpisy či opisy. V případě provozních možností je oprávněn pořídit si kopie.

PETIČNÍ PRÁVO

Upravuje zákon č. 85/1990 Sb., o právu petičním.

Listina základních práv a svobod ručí za petiční právo,

věnuje se mu článek 18. Každý má právo obrátit se ve věcech veřejného nebo jiného společného zájmu na státní orgány územní samosprávy s návrhy, žádostmi či stížnostmi. Podpora petice musí být písemná, srozumitelně formulovaná, musí v ní být uvedeno, čeho se týká a co požaduje, jméno, příjmení a bydliště toho, kdo ji podává. Takto strukturovaná petice je přichystána k tomu, aby mohla být podepsána spoluobčany. Občan uvede včetně svého podpisu své jméno, příjmení a bydliště. Orgán, kterému byla petice adresována, je povinen ji přijmout nebo do 5 dnů postoupit příslušnému orgánu. Musí o tom uvědomit toho, kdo petici podal. Do 30 dnů je povinen orgán, který petici přijal, ji posoudit a písemně odpovědět. V odpovědi musí být uvedeno stanovisko k obsahu petice a způsob jejího vyřízení. Petice není pro daný orgán závazná, ale lze s ní někdy dosáhnout úspěchu.

STÍŽNOST

Vyhláška č. 150/1958 Ú. I., o vyřizování stížností, oznámení a podnětů pracujících.

Stížnost je možné podávat vůči státním orgánům a orgánům krajů, měst a obcí. Nejlepší možností, jak podat stížnost, je písemnou formou, a to orgánu, který je bezprostředně nadřízen orgánu, ke kterému stížnost směřuje. V organizaci jsou většinou označena místa pro příjem stížností. Stížnost by měla být vyřízena do 30 dnů. V opačném případě musí být osoba, která stížnost podala, informována o důvodech prodloužení lhůty. Vedoucí organizace je vyhláškou povinen provést opatření k odstranění závad a je odpovědný i za postih provinilých pracovníků, kteří způsobili průtahy při formálním vyřízení stížnosti. Stížnost je vyřízena v případě, že po jejím prošetření byla učiněna opatření k odstranění problému a stěžovatel o tom byl vyrozuměn.

Dále toto upravuje Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích a 129/2000 Sb., o krajích, podle kterého mají občané právo podávat návrhy, připomínky a podněty orgánům obce.

ÚČAST VEŘEJNOSTI PŘI POSUZOVÁNÍ VLIVŮ NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Zákon č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivu na životní prostředí

Environmental Impact Assessment (EIA) = posuzování vlivu na životní prostředí. Jedná se o proces, který chce získat objektivní pohled na to, jestli mají určité záměry (stavby, činnosti a technologie) vliv na životní prostředí. Posuzují se vlivy provedení a také neprovedení záměru. U záměru se hodnotí příprava, provádění, provozování, ukončení, důsledky jeho likvidace, možnost havárie atd. Posuzování zahrnuje i návrh opatření k předcházení nepříznivým vlivům na životní prostředí. Samotný proces má několik fází a ve všech jeho částech je stanoven prostor pro aktivitu široké veřejnosti viz výše jmenovaný zákon.

ÚZEMNÍ PLÁNOVÁNÍ

Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu.

Cílem územního plánování je určit funkční využití jednotlivých ploch daného území. Zjednodušeně řečeno určit např. plochy pro městskou zeleň, pro bydlení, závody či dálnice. Vytvoření plánu je složitý a zdoluhavý proces, který má několik fází a každé se může účastnit také veřejnost. Účast veřejnosti má však dvě podoby – první z nich je široká veřejnost, která může podávat připomínky. Vlastníci dotčených pozemků a staveb mohou podávat námítky. Přičemž první jmenovaní nemají ze zákona právo na odpověď, vlastníci musí být vyrozuměni, zda k jejich námítkám bylo přihlédnuto a odpověď musí obsahovat rovněž zdůvodnění.

Proces územního plánování je následující. Nejprve obec rozhodne o pořízení územního plánu. Poté navrhne zadání územního plánu a místo a den jeho projednání oznámí veřejnou vyhláškou. Po dobu 30 dnů jej může kdokoliv připomínkat a nahlížet do něj. Požadavek na zpracování konceptu je nutné uplatňovat již ve fázi zadání. Zastupitelstvo totiž může nechat rovnou zpracovat návrh územního plánu. Na základě schváleného zadání může být zpracován koncept, který se projedná veřejně, přičemž součástí veřejného projednání je odborný výklad. Nejméně 30 dnů předem je prostřednictvím veřejné vyhlášky vyhlášen termín konání veřejného projednávání. Po tuto dobu musí být veřejnosti přístupný k nahlédnutí též projednávaný koncept. Námítky mohou být podány do 15 dnů od veřejného projednání. Na základě výsledků veřejného projednání zpracuje obec souborné stanovisko. Do 30 dnů od schválení stanoviska sdělí obec vlastníkům, zda bylo jejich námítkám vyhověno nebo důvody, proč ne.

Po dobu 30 dnů musí být v obci k veřejnému nahlédnutí vystaven vlastní návrh. Po uplynutí této lhůty může dojít k veřejnému projednání, které je poslední příležitost k uplatnění námitek a připomínek. Konečné schválení

územního plánu obce přísluší na veřejné zasedání zastupitelstva obce. Závazná část schváleného územního plánu je vydána ve formě obecně závazné vyhlášky obce. I když připomínkám veřejnosti v průběhu celého procesu nemusí být zaujato zdůvodněné stanovisko, občané mají v tomto procesu možnost aktivně se vyjádřit a např. důslednou medializací upozornit na své požadavky a názory.

ZELEŇ

Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.

Výsadbu i údržbu městské zeleně zajišťují ve svých obvodech příslušné městské či obecní úřady, které uzavírají smlouvy s firmami, které se zabývají údržbou zeleně.

Jestliže chcete pokácet strom, který bezprostředně ohrožuje život nebo majetek a je na vašem pozemku, můžete ho pokácet bez povolení ke kácení dřevin. Poté však musíte provést ohlášení o kácení a to do 15 dnů od provedeního kácení. Pokud strom není na vašem pozemku, oznamte to příslušnému úřadu městského obvodu. V případě, že je nutně strom okamžitě odstranit, informujte hasiče nebo městskou policii. Státní rostlinolékařská správa je oprávněna posoudit zdravotní stav stromu a pomůže i při napadení stromu škůdci. Seznam soudních znalců najdete na internetu: www.portal.justice.cz/uvod/justice.aspx nebo na Okresním soudu.

KÁCENÍ STROMŮ A KEŘŮ

Téměř vždy je potřeba písemné povolení, které vydává odbor životního prostředí příslušného městského či obecního úřadu. Pokud osoba, která chce kácení provést, není majitelem pozemku, musí si jeho povolení zajistit. Fyzické osoby mohou na svém pozemku kácet stromy bez povolení pouze v případě, že:

- *stromy nedosahují obvodu kmene 80cm ve výšce 130cm nad zemí*
- *keře nerostou na ploše větší než 40m²*
- *nejedná se o památné stromy, břehové porosty vodotečí nebo jiné významné krajinné prvky.*

Povolení ke kácení dřevin není třeba z důvodů pěstebních. Tím se rozumí obnova porostů, provádění výchovné probírky porostů a z důvodů zdravotních nebo při výkonu oprávnění podle zvláštních předpisů, které se týkají např. zákona o vodách, o drahách atd. Tento záměr musí být písemně nahlášen nejméně 15 dnů předem orgánu ochrany přírody, který má právo jej pozastavit případně zakázat. Seznam chráněných druhů rostlin najdete ve vyhlášce č.395/1992 Sb. Uvedené rostliny se nesmí nijak poškozovat ani sbírat.

ZVÍŘATA

Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání.

Udělit pokutu pachatelí může udělit příslušný městský či

obecní úřad. Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny uvádí zvláště chráněné živočichy, kteří jsou chráněni ve všech svých vývojových stádiích i se svými sídly a biotopy. CITES = Úmluva o mezinárodním obchodu s ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin.

Koho zavolat, když najdete poraněné nebo toulavé zvíře? Je-li to pes nebo kočka, obraťte se na městskou policii. V případě volně (divoce) žijících živočichů volejte stanici pro záchranu živočichů. Jestliže máte obavy z roje či hnízd včel, vos nebo sršňů, pomůžou vám hasiči.

OVZDUŠÍ

Zákon č. 86/2002 Sb., o ochraně ovzduší.

Vyhlaška Ministerstva životního prostředí č. 553/2002 se zabývá hodnotami zvláštních imisních limitů znečišťujících látek. Ve dnech se špatnými rozptylovými podmínkami je vhodnější např. omezit pobyt venku, nepřetěžovat se, snížit vlastní produkci škodlivin tj. kouření, automobilová doprava, práce s barvami atd. Aktuální informace o stavu ovzduší poskytuje prostřednictvím svých internetových stránek Český hydrometeorologický úřad.

Pokud se vám zdá, že nějaký komín kouří nadměrně, volejte v případě továrního komínu Českou inspekci životního prostředí, v případě rodinného domku příslušný orgán městského či obecního úřadu. Pokud jste svědkem pálení odpadů (např. plastů), volejte městskou policii po okamžitý zákrok, jinak vše oznamte na příslušném městském či obecním úřadě. Když cítíte únik škodlivé látky (chlór, čpavek, sirovodík aj.), zavolejte hasiče nebo Českou inspekci životního prostředí - oddělení ochrany ovzduší.

ODPADY

Zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech.

Každý z nás může v problematice odpadů sám pomoci tím, že bude kupovat místo několika malých balení jedno větší, upřednostní zboží ve vratných obalech, vyhýbá se výrobkům na jedno použití.

Vzniklé odpady se snažíme kvůli jejich dalšímu využití (recyklaci) třídít dle možností odpadového hospodářství naší obce. Velkou výhodou nám poskytují kontejnery na **tříděný odpad** - nejčastěji sklo, plasty a papír. **Nebezpečné odpady**, které se projevují např. hořlavostí, toxicitou, dráždivostí, škodlivostí zdraví, žravostí, karcinogenitou atd. patří do sběrného dvora. Specifické jsou prošlé léky, které je možno odevzdat také přímo v lékárně, či vybité baterie, které Vám zpět odeberou v místě jejich prodeje. **Papír, železo a barevné kovy** můžeme odevzdat do sběrův druhotných surovin. Do smíšeného odpadu nepatří rovněž ani staré elektrospotřebiče (pozor především na staré ledničky obsahující freon!), k jejich odevzdání slouží rovněž sběrné dvory či semimobilní sběry poskytované

obcí. Některé pobočky a střediska organizací jako Český červený kříž, Armáda spásy či charitních zařízení vybírají např. **obnošené šatstvo**. Vždy se však příslušné organizace dotážíme, zda o námi nabízené věci stojí.

Máte-li dotazy týkající se odpadového hospodářství ve vaší obci, kontaktujte odbor životního prostředí příslušného městského či obecního úřadu. Tamtéž můžete nahlásit rovněž černou skládku.

VODA

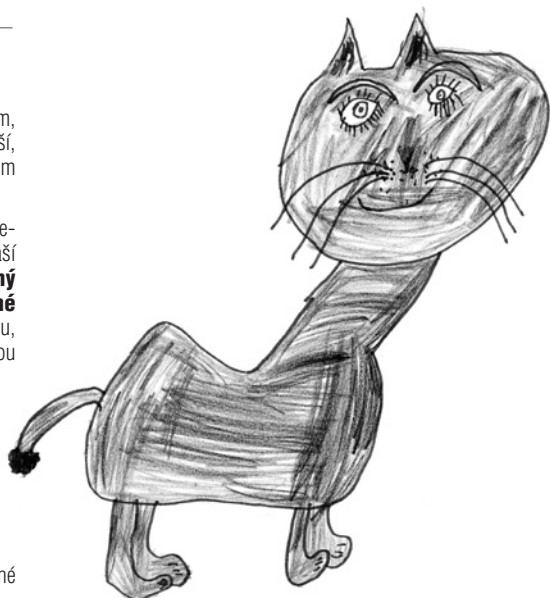
Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách.

Pokud jste svědky úniku ropných látek, chemikálií aj. do vody, volejte hasiče. Vodárny a kanalizace kontaktujte v případě, že uniká voda z prasklého potrubí, nebo když chcete zjistit kvalitu vody z vodovodu. Příslušná krajská hygienická stanice vám odpoví na otázku kvality vody ke koupání. Rozbor kvality pitné vody ze studny zajistí rovněž hygienická stanice či akreditované laboratoře – jedná se o placenou službu. Pokud jste pozorovali neobvyklé znečištění vody v řece či přehradě, obraťte se na Českou inspekci životního prostředí či příslušný městský či obecní úřad.

VEŘEJNÝ POŘÁDEK

Jste nespokojeni s nedodržením veřejného pořádku? Obratě se na městskou policii.

Jestliže se váš problém týká hluku a potřebujete okamžitý zásah, zavolejte městskou policii. Potýkáte-li se s hlukem delší dobu, oznamte to Krajské hygienické stanici na oddělení hluku.

ZKUŠENOSTI, O KTERÝCH SE NEMLUVÍ

JAK JE SLOŽITÉ VÉST JEDNODUCHÝ ŽIVOT

Environmentální, či chcete-li ekologicky příznivý životní styl, je často v našich myšlenkách spojován s představou jednoduchosti. Jeho příznivci nabádají k odklonu od dnešní komplikované civilizace, zjednodušení a návratu k přírodě, které nám přinesou štěstí a klid duše. Kupodivu také odpůrci environmentálně orientovaného životního stylu poukazují na jeho jednoduchost – v tomto kontextu se však jedná o despekt, neboť jednoduchost je dávana do souvislosti s primitivismem.

Zkusme se však spolu podívat, zda si opravdu život zjednodušíme, začneme-li své chování a životní způsob promýšlet s ohledem na přírodu. Už ono promýšlení nám zřejmě přinese více komplikací než zjednodušení. Zvláště pokud bychom chtěli být opravdu důslední. Nemusíme každý měsíc létat na opačnou stranu zeměkoule či vlastnit sportovní vůz náročný na spotřebu pohonných hmot, i přesto naše spotřeba zanechá na Zemi stopu (samozřejmě má stále cenu uvažovat o tom, jak velká ta stopa bude). Určité environmentální dopady mají i ty nejběžnější denně používané věci jako je ranní káva, ke které patří denní tisk, nové tričko, boty, jízdní kolo, počítač atd.

Veźme si jako příklad první jmenovanou komoditu – ranní kávu. Když ucítíme příjemnou vůni a vychutnáváme její lahodnou chuť (ať už nás o tom přesvědčila reklama či je to výsledkem vlastních prožitků čichových a chuťových buněk), většinou nepomyslíme na to, co předcházelo naší konzumaci tohoto povzbuzujícího nápoje. Káva je po ropě druhou nejobchodovanější komoditou na světových trzích. Tento obchod je však lukrativní jen pro určitou skupinu podlejíci se na řetězci výroby a distribuce kávy. Káva je v naprosté většině produkována v rozvojových zemích a převážně konzumována v zemích „globálního severu“ (ekonomicky vyspělé země, kam patří také ČR). Z třiceti korun, které zaplatíme za šálek kávy v kavárně, dostane pěstitel maximálně 40 haléřů. Na pěstování kávy je v rozvojových zemích závislé velké množství lidí a její neustále klesající cena na světových burzách má za následek nepříznivé sociální dopady a nárůst chudoby (poslední kávová krize byla v letech 2000 až 2004). Zvážíme-li také environmentální hledisko jako např. ustupující horské tropické lesy v důsledku rozšiřování kávovníkových plantáží, velké množství použitých pesticidů kvůli nevhodnému, ale rychlejšímu způsobu pěstování či eroze půdy, zhořkne nám pravděpodobně tento nápoj v ústech více než obvykle.

Nabízí se nám však nějaké řešení v případě, že se nechceme našeho ranního šálku vzdát? Určité řešení nabízí nákup kávy se značkou Fair Trade. Fair Trade (v překladu spravedlivý obchod) je způsob obchodu s výrobci z rozvojových zemí, který usiluje o spravedlivější rozdělení příjmů plynoucích z obchodních vztahů mezi tzv. globálním severem a globálním jihem (především rozvojovými zeměmi Asie, Afriky a Latinské Ameriky). Fair Trade nám např. zaručí, že nebyla zneužívána dětská práce, že producenti kávy mají garantovány stálé ceny a nejsou závislí na tržních výkyvech, že bylo použito minimální množství chemických látek při pěstování kávových zrn (mnoho výrobců se značkou Fair Trade má rovněž certifikaci BIO).

Když už jsme se dostali ke zjišťování informací a hledání jiné, environmentálně i sociálně příznivější konzumace naší oblíbené kávy, až k rozhodnutí zakoupit kávu se značkou Fair Trade, nevyvalovali jsme zrovna nejmenší úsilí. Ale naše snaha tímto nekončí, neboť sehnat výrobky Fair Trade není v České republice nic jednoduchého. Jsme-li z velkého města, většinou se najde obchůdek, kde lze tyto výrobky koupit, musíme však začít hledat. Pokud nemáme štěstí a v našem okolí tyto výrobky ke koupí nejsou, máme možnost si je koupit alespoň přes internet (např. na www.fairtrade.cz).

Stejně bychom mohli pokračovat u všech výše zmíněných běžně užívaných věcí. Nedá se však předpokládat, že bychom si změnou orientace životního způsobu směrem k environmentální příznivosti svůj život zjednodušili. Za jednoduché řešení nelze považovat ani vzdát se věcí, o nichž víme, že přinášejí zvýšenou zátěž pro životní prostředí. Ano, vzdáme-li se šálku kávy, nebudeme muset dále promýšlet důsledky její konzumace (mimořádně takovýto počín nepovažujeme za nic jednoduchého ☺). Ale budeme-li se chtít vyhnout např. používání osobního automobilu, budeme muset své přesuny řešit jiným, mnohdy komplikovanějším způsobem.

Co z tohoto krátkého povídání plyne? V žádném případě nechceme čtenáře nabádat, aby se do praktikování environmentálních ctností s chutí nevrhl! Naopak. Jen jsme chtěli upozornit, že zdánlivě jednodušší environmentálně příznivý životní způsob může být pěkně komplikovaný. Ne však nemožný... Je jen potřeba zvolit pro nás akceptovatelnou míru či hledat alternativní způsoby spotřeby a životního stylu postupně, aby nám ještě zbyl čas na hravost, radost ze života a také na další promýšlení ☺.

Článek připravila Ing. Mgr. Žuzana Tůmová, EICO, s využitím těchto zdrojů:

Librová, H.: *Vlažní a váhavi: kapitoly o ekologickém luxusu*.
1. vyd. Brno: Doplněk, 2003. 319 s. ISBN 8072391496.

Durning, T., Ryan, C. J. *Stuff. The Secret Lives of Everyday Things*.
1. vyd. Seattle, Washington: Northwest Environment Watch, 1997. 86 s. ISBN- 1886093040

Chládková, A., Chmelař, P., Malířová, E.: *Silný kafe. Káva a (ne)spravedlivý obchod*.
Brno: Společnost pro Fair Trade a rozvojové vzdělávání, 2007. 48 s.

VÝMĚNA ZKUŠENOSTÍ

ZELENÁ V PESTROBAREVNÉ ŠKÁLE MATEŘSKÝCH CENTER ANEB MYSLÍME GLOBÁLNĚ, JEDNÁME LOKÁLNĚ

Když Alena Wagnerová přijela v lednu 1990 do Prahy, hledala cíleně Pražské matky. Věděla totiž, že je to jediné seskupení v občanské společnosti, jehož vznik, jak název napovídá, iniciovaly matky a které vzniklo (byť neoficiálně a navzdory komunistickému režimu) už před revolucí. Hlavním posláním Pražských matek bylo a je dosud péče o životní prostředí. Zásadním impulsem ke vzniku byl stav ovzduší v Praze, tehdejší režim tajil informace, naše děti se dusily a my jsme už nechtěly mlčky přihlížet, chtěly jsme alespoň vědět, kdy nemáme s dětmi vycházet ven.

Alena, jak známo, natrefila na mne a mateřská centra, jako tak trochu „nechtěné kačátko“, mi také zůstala, protože široký záběr kolem životního prostředí v Praze byl nad kapacitu členek hnutí Pražské matky. V dobré symbióze jsme žily do založení samostatného sdružení Sítě mateřských center v roce 2001.

Od počátku jsem se snažila šířit myšlenky péče o udržitelný život i do mateřských center, ale nebylo to snadné, lidé totiž většinou vůbec netušili, jaký je stav životního prostředí. Informace, které se začaly šířit po revoluci, mnohým připadaly přemrštěné. Často jsem od rodičů z mimopražských center slyšela, my tu máme čisté prostředí, my nemusíme nic dělat, nás se ten problém netýká.

Jedna z dílen na 1. kongresu mateřských center v roce 1997 se zabývala právě „ekologií v domácnosti“. Nejprve nebyl o ni valný zájem, ale nakonec všichni zúčastnění byli nadšeni. Postupně krok za krokem se jednoduché nápady, jak přispět ke zlepšení svého okolí a tím ošetřit jedno malé místo na globálním světě, začaly šířit do dalších mateřských center.

Zavzpomínala jsem možná trochu s dojetím, je však důležité si uvědomit, že vše má svůj počátek a že jsme součástí globálního procesu, kde na každém jednotlivci záleží. A tak s nadšením pozoruji skvělé počiny v oblasti zdravého života ve zdravém prostředí v jednotlivých mateřských centrech.

Asi tím základním a nejjednodušším, čím můžeme začít, je třídění odpadů. Ilona Radicsová z MC Barborka v Mostě napsala: „V MC Barborka se snažíme „přinutit“ návštěvníky třídít odpad tím, že přímo v herně, kde se vyprodukuje nejvíce odpadu (obaly od bonbonů, sušenek, jogurtů...), je umístěn koš na tříděný odpad (papír, plast, sklo, ostatní). Pokud totiž byl umístěn na chodbě, každý raději vyhodil vše do obyčejného koše bez třídění. U koše na tříděný odpad jsou i informace o tom, co kam (ne)patří. Přesto se potýkáme s tím, že mnozí nerozlišují plasty, do „papíru“ dávají i použité papír, kapesníky apod.“

Kancelářský papír popsany jen z jedné strany necháváme pro děti na malování či využíváme na různé cedulky... různé plast. obaly schováváme na „výtvarné hrátky“ k vystřihnutí a pomalování např. barvami na sklo, víčka od pet lahví také využijeme při výtvarce. Zkrátka, co lze využít k výrobě něčeho dalšího, nevyhazujeme.“

Pro inspiraci jsem vybrala několik příkladů, které přišly na výzvu při přípravě toho čísla Půl na půl. Při pročítání poslaných textů si uvědomuji, že v případě „zelených“ programů v mateřských centrech název Půl na půl pokulhává. Jedná se o vynikající programy „naplno“.

Všem, kdo přispíváte k udržitelnému životu na planetě Zemi, patří nekonečné poděkování.

Rut Kolínská

JAK NÁM KVETE HEŘMÁNEK

Mateřské centrum Heřmánek vzniklo v březnu 2006, a to z aktivního zájmu rodičů na rodičovské dovolené, kteří měli zájem se scházet se svými dětmi. V olomoucké městské části Holice do té doby nebyla žádná nabídka tohoto druhu. Aktivita byla realizována na dobrovolné bázi v prostorách volného oddělení mateřské školy. Program tvořila hra na programem, laktiční a výživová poradna a půjčovna pomůcek pro kojící maminky.

V prosinci 2006 vzniklo občanské sdružení Heřmánci. Posláním sdružení je podporovat prvořadou a nezastupitelnou roli rodiny, umožnit rodinám se vzájemně společensky i neformálně stýkat, vzdělávat se a využít svých dovedností a znalostí, obohatit děti o nové kamarády, vztahy a zkušenosti. MC Heřmánek je členem Sítě mateřských center, o.s. a držitelem certifikátu Společnost přátelská rodině.

Od září 2008 máme pro vás v Heřmánku otevřeno každý den od rána do večera. Pravidelný program a informace o akcích najdete na www.mc-hermanek.cz.

Ekologické výchově se věnujeme průběžně v rámci celého programu. Pořídili jsme barevně odlišené odpadkové koše a rodiče i děti se učí třídít odpad. V letošním roce jsme třídění odpadů (papír, plast, sklo, karton) rozšířili o hliníkové obaly (víčka od jogurtů, allobal apod.). Hliník nosíme do poradny Hnutí Duha Olomouc, odkud se posílá k dalšímu zpracování. Zahájili jsme sběr zavařovacích sklenic se šroubovacím uzávěrem, které jsou ještě vhodné k dalšímu použití. Máte-li zájem o prázdné zavařovací sklenice s víčky nebo je vám líto je vyhodit, zastavte se v Heřmánku.

Součástí příruční knihovny v herně Heřmánku je literatura s ekologickou tematikou, encyklopedie o přírodě a také letáky s tematikou ochrany životního prostředí. Pravidelně pořádáme přednášky a besedy na ekologická témata - zdravá výživa, přírodní kosmetika, aromaterapie. Již v předporodních kurzech učíme nastávající rodiče používat ekologické pleny pro přebalování dětí. Velký důraz klademe na podporu kojení, které je nejen nejzdravější, ale také nejekologičtější formou výživy dítěte v útlém věku. 2x ročně (jaro, podzim) jezdíme do Sluňkova (Středisko ekologické výchovy). Odborný program se podařilo spojit s vycházkou po krajíně Pomoraví.

Každé čtvrté dopoledne je v herně mateřského centra nachystaný program s názvem ZELENÝ HEŘMÁNEK, který se věnuje přírodě a ekologii. Pro děti jsou to hry, výrobky z přírodních materiálů nebo povídky o přírodě. Pro maminky např. jak se starat o domácnost a neníčit přírodu a rodinnou peněženku.

Mgr. J. Vlková, PhDr. Petra Tenglerová

EKOLOGICKÉ AKTIVITY NAŠEHO MATEŘSKÉHO CENTRA NECHANICE

Od roku 2008 naše MC rozšířilo činnost o ekologické projekty a jiné aktivity zaměřené na vztah dětí k přírodě.

Děti ve věku od 4 let mohou navštěvovat přírodovědný kroužek, který vedou dvě maminky, v kterém se učí porozumět přírodě. Vyrábějí dárky z přírodních materiálů, krmítka, lojové koule, starají se o svoji ptačí pozorovatelnu, poznávají lesy a přírodní zajímavosti svého okolí. V loňském roce vařily na ohni, sázely stromky, navštívily včelaře a vyrobily si svíčky z včelích plátů. Na jednotlivých setkáních se nezapomíná ani na dobrodružné hry, stopované a luštění šifer a kvízů. V letošním roce děti navštívily planetárium v Hradci Králové, vyčistily břehy rybníku Štika, protáhly si svaly v jarním pětihojí. K předvelikonoční atmosféře přispěly zdobením březek na hřišti.

Další ekologickou aktivitou je zapojení naší organizace do celorepublikového školního projektu „Recyklohraní“ (www.recyklohrani.cz). Díky naší žádosti o zapojení do programu se všechna mateřská centra v České republice mohou zúčastnit této kampaně a učit i ty nejmenší děti třídít odpad.

Pravidelně se zapojujeme do vyhlášených soutěží a získáváme tak body na své internetové konto, které nakonec proměníme v odměny pro děti. První soutěží byla výroba nádoby na separovaný odpad.

JAK VONÍ LES

Okolí města Ivanovice na Hané spadá do velmi úrodné oblasti, která je od pradávna využívána k zemědělství. Zdejší zemědělské družstvo vždy patřilo k těm neproduktivnějším v okrese. Intenzivní hospodářská činnost se ale nepříznivě projevila na rázu okolní krajiny. Když se rozhlédnete kolem, uvidíte většinou jen pole, sem tam přerušovaná osamělým stromem nebo křovinatým remízem.

Dalším necitelným zásahem do přírodního rázu krajiny byla realizace dálničního obchvatu města. Díky této stavbě zmizel poslední kousek přírodního ekosystému. Stromy byly vykáceny a potůček usměrněn do betonového koryta. Z oblíbeného místa pro vycházky se stalo čistě účelové betonové monstrum.

V dostupné blízkosti města se již nenachází žádný kousek živé přírody. Děti se pohybují v prostředí, kde převládají asfaltové silnice, betonové chodníky, zeleň upravená do geometrických tvarů a krátce střížená trávníky pokryté psími exkrementy. Některé z menších dětí dokonce nikdy nebyly v lese.

Mateřské centrum Ivanovický rarášek proto přichází s ekologickým projektem, který by u dětí a jejich rodičů vzbudil zájem o stav okolí jejich bydliště, podpořil výsadbu stromů a vytvoření zalesněné klidové zóny.

V rámci tohoto celoročního projektu budou mít děti z centra možnost seznámit se s funkcí lesa, s jeho krásami i užitečností. Každý měsíc se zaměříme na některou z fází, kterými les prochází od jara do zimy. Skamarádíme se s obyvateli lesa. Podíváme se, kde bydlí, čím se živí a jak vypadají. Naučíme se poznávat, co dobrého je v lese k snědku a čemu se musíme vyhýbat. Dozvíme se, proč je dobrý les chránit a jak to může udělat každý z nás.

Součástí projektu budou výlety dětí do lesa, aby si ho mohly "osahat". A to zejména do oblasti Račice-Pístovice, kde se nachází chráněná oblast Rakovecké údolí. V meandrech zde pramenící říčky Rakovec je ponechána příroda v nedotčené podobě. Vyskytují se zde živočišné a rostliny, kteří už z přírody téměř vymizeli (pstruzi, raci, petrklíče, konvalinky). A v úlomcích rozpadající se břidlice se při troše štěstí dají nalézt otisky zkamenělých přesliček, plavuní

a trilobitů. Při lesních procházkách budou mít děti možnost nasbírat si přírodní materiál (šišky, žaludy, bukvice), se kterým budeme v centru dále pracovat. Část použijeme k výtvarnému tvoření. Semena stromů zasadíme a budeme pozorovat, jak se mají k světu.

Děti si tak utvoří představu o fungování lesního ekosystému. Poznají jeho křehkost a potřebu ho chránit. Možná také pocítí, že s okolím jejich města není něco v pořádku a pokusí se to změnit.

Mateřské centrum Ivanovický rarášek, o. s.

PŘÍKLAD ŠKÁLY EKOLOGICKÝCH PROJEKTŮ

Snažíme se celkově přistupovat k životnímu prostředí šetrně, pořizovat jen to nutné a maximálně využít to, co již máme: využití starých jednostranně potištěných papírů, starých materiálů (látky, korkové zátky, knoflíky, atd.). Například pořizujeme co nejvíce vybavení z ekologických materiálů (dřevěné a látkové hračky). Samozřejmě třídíme odpad (papír, plasty, směsný odpad, hliník, sklo).

V přírodovědném kroužku pro předškolní děti „Čmelda a Brumda“ se zaměřením na ekologickou výchovu se děti zábavnou formou seznamují s říší rostlin, zvířat a učí se šetrnému přístupu k přírodě (např. dramatické ztvárnění vody od kapky po oceán – koloběž vody v přírodě, zábavné a poučné pokusy, sázení semínek, poznávání obydli zvířat, zkoumání půdy pod lupou, atd.).

Již čtvrtým rokem organizujeme ekologický program pro rodiče s dětmi ke Dni Země. Součástí je program s ekologickou tematikou, soutěže, divadlo, ekologické rukodělné dílničky (př. mozaiky z pet-víček, paletky z barevných rostlin, výroba větrníků, malování kamínků...), spolupráce s dětmi ze ZŠ, hlavním bodem programu je sázení stromku na vybraném místě v Třebechovicích. Místo zasazení i druh stromku (lípa, jablono, jeřábina) se každým rokem záměrně liší.

Organizujeme ekologické dílny a programy pro rodiče s dětmi, např. výroba ručního papíru, přednáška o využití bylinek, vyrábění dárků z bylinek (např. polštářky plněné bylinkami, bylinkový receptář, šité panenky s pytlíčkem čaje v kapsičce), ochutnávka přírodních olejů, aroma-masáže pro kojence i maminky.

V minulém roce jsme sbírali plastová víčka od pet-lahví. Akce se zúčastnila široká veřejnost z Třebechovic a okolí (nejvíce sbíraly staré babičky z Domova důchodců). Výtěžek z prodeje víček jsme poukázali na projekt výstavby školy v Africe.

Spolupracujeme se Střediskem ekologické výchovy a etiky SEVER z Hradce Králové. Díky tomu přijedou 1-2x ročně do našeho RC zahrát divadlo s ekologickou tematikou (př. o třídění odpadu) a 1-2x ročně jedeme s dětmi do HK na jejich program (př. o jaru, výtvarná dílna – přírodní batika).

Kateřina Čapková, Rodičovské centrum Domeček v Třebechovicích

RODINNÁ EKOPORADNA V LITOMĚŘICKÉM KLUBÍČKU

Mateřské centrum Klubíčko z Litoměřic otevřelo novou službu, která není pouze pro rodiny s dětmi. Každý, kdo se chce dozvědět něco zajímavého z oblasti zdravého životního stylu, má nyní možnost navštěvovat v úterý od 11 hodin „eko besedy“. Dozvíte se o ekologickém způsobu života, jak být šetrný k přírodě, ale hlavně sám k sobě. Témata jsou různorodá a nezávisí pouze na lektorovi. Vždy po vzájemné domluvě se uskuteční beseda na žádané téma. Možnost přispět svými postřehy do diskuse mohou všichni, kteří mají chuť podělit se s ostatními o zkušenosti a pocity. Jsou vítáni nejen rodiče, ale i mladé začínající rodiny, studenti nebo prostě jen ti, kterým je zdravý způsob života blízký. Velmi rádi uvítáme i návštěvu babiček a dědečků, neboť tradiční život, kterým dříve žili, mi bývá častou inspirací pro náměty besed. Způsob života, který se udržoval dříve, býval člověku přirozený a zároveň ekologičtější než je ten dnešní, převážně konzumní. Besedy probíhají v kruhu „rodinném“. Pravidelně se schází pár maminek s dětmi, atmosféra je příjemná, a tak máme možnost řešit otázky, které nás skutečně zajímají. Vždy je dán prostor na dotazy a otázky, které účastníky právě zajímají.

Nezapomněli jsme ani na individuální přístup v rámci řešení jednotlivých témat. Pokud máte problém či dotaz, který je třeba řešit jen ve dvou, máte také možnost. Jsme Vám proto k dispozici každý pátek od 10 do 12 hodin v prostorách Mateřského centra Klubíčko.

Aktuální informace z Rodinné ekoporadny naleznete na www.umc.cz/skp.klubicko/.

Martina Leníková

PRALES MUMÍN

V našem centru samozřejmě třídíme odpad, což pokládám za nutné minimum každého gramotného člověka. Jsme zapojeny do jakéhosi svozového programu tříděného komunálního odpadu a platíme za to coby právnická osoba, tj. můžeme odnášet tříděný odpad coby firma do přílehlých kontejnerů. Jak říkáme samozřejmě minimum. K třídění vedeme naše děti i návštěvníky.

Co se týče rozsáhlejších projektů, mám vizi jednoho ještě nerealizovaného ekologického projektu na obecní úrovni. Název je PRALES MUMÍN - cílem je vytvořit před naším klubem na směšné zatravněné ploše cca 80m² oplocené „pidihříště“ pro návštěvníky mc, jen s venkovním posezením ve dřevě a pískovištěm. Náš tým disponuje krajinným ekologem a tak v žalostné sídlištní šedi chceme dát projektu zelený eko-náboj. Chci na fasádě klubu na hřištičku vybudovat jakési dřevěné labyrinty (šoupátka) s okolní faunou a florou (např. hádanky typu poznej stopu zvířete, poznej list ze stromu...), mapovat tak dostupnou zelení a vyzvat k pobytu v ní. Žádali jsme neúspěšně v několika grantech o podporu na tento projekt, ale tak malá plocha asi nebude zájmem žádné nadace ani jiného sponzora. Projekt se neobejde bez účasti místní ZUŠ (výtvarné ztvárnění labyrintů) bez podpory místního truhláře (venkovní masivní nábytek) ale ani bez podpory obce - neb pozemek je obecní. Zatím mi po třech letech snahy o výstavbu oplocení, jakožto prvního kroku svítila naděje, že jej obec skutečně postaví. Chci pak hříště slavnostně otevřít za účasti starosty a sochařským happeningem (zvětralý pískovec), děti mohou sochat a padajícími pískem se bude plnit budoucí pískoviště) zahájit provoz a vybízet k další podpoře na jeho zkrášlování.

Barbora Záhlová, MUM-klub pro rodiče a děti

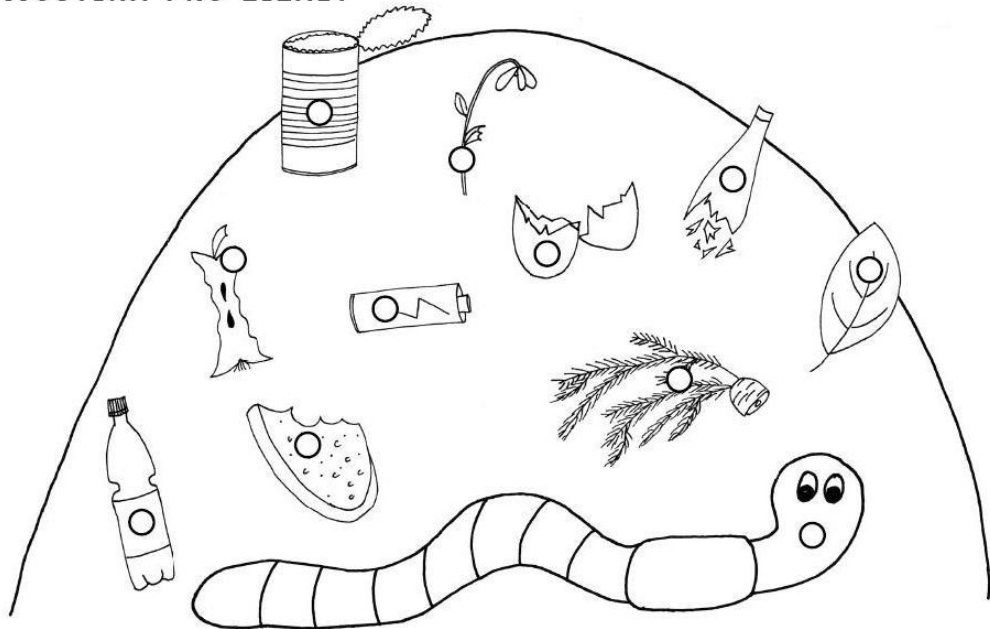
NÁPADY Z MATEŘSKÝCH CENTER PRO MATEŘSKÁ CENTRA

HOSTINA PRO ŽÍŽALY

Rádi si pochutnáváte na čerstvém ovoci či zelenině? Určitě ano, ale musí být dobře očištěné a v některých případech i oloupané, slupky z kedlubny nebo nať z mrkve by nám asi příliš nešmakovaly, brrr... Ale kam s nimi, kam s ohryzky, peckami, listy? No přece na kompost...

Kompost si můžeme založit na každé zahradě. Je to místo, kam vyhazujeme odpady ze zahrady (listí, posečená tráva, plevel, uvadlé květiny...) a z kuchyně (zbytky ovoce a zeleniny, skořápky od vajíček, čajové sáčky, kávový odpad a ostatní zbytky potravin). Z těchto odpadů vznikne na kompostu nová hlína, kterou tak nemusíme kupovat a můžeme ji použít do květináčů nebo na záhonky. Tomu napomáhá mnoho maličkých zvířátek žijících v kompostu. Takovým velmi důležitým obyvatelem kompostu je žížala, která se těmito odpady živí a z jejího trusu pak vzniká nová hlína.

HOSTINA PRO ŽÍŽALY

Pro naše nejmenší můžeme k tomuto tématu připravit aktivitu Provlékadlo – hostina pro žížaly. Cílem provlékadla je názorně dětem představit kompost, naučit je, jaké odpady na kompost patří a jaké ne, vysvětlit význam žížal pro půdu a v neposlední řadě procvičit jemnou dětskou motoriku.

Oba obrázky si okopírujte každý zvlášť na stránku a mezi ně vlepíte stejně velký kus kartonu např. ze staré krabice. Tím provlékadlo zpevníte a dětem tak déle vydrží. Obrázek si děti vybarví a rodiče prostříhnou vyznačené dírky. K dokončení budete potřebovat cca 1m dlouhý provázek (nejlépe bavlněnou šňůru na prádlo). Na jednom konci udělejte uzel, provázek provlékněte zesponu dírkou v žížalí puse a hned nad dírkou udělejte druhý uzel. Takto bude provázek trvale připevněn k provlékadlu.

Úkolem dětí je provést žížalku (provléknout provázek) dírkami v obrázcích odpadů, kterými se živí a které patří na kompost. Dírky v odpadech, které na kompost nepatří, zůstanou neprovléčeny. Starší děti si pak mohou zkontrolovat, zda žížalu nakrmily správně, když nakonec provlékadlo otočí. Čeká tam na ně otázka „Jak se nazývá místo, kde můžeme připravit hostinu pro žížaly?“ a z písmenek, kterými provázek provlékly, sestaví slovo KOMPOST.

S využitím materiálů p.o. STŘEVLIK připravila Ivana Mariánková, EICO

JAK SE NAZÝVÁ MÍSTO, KDE MŮŽEME PŘIPRAVIT HOSTINU PRO ŽÍŽALY?

S
D
T
P
V
E
O
M
K
A

12
2008

SÍŤ MATEŘSKÝCH CENTER, o. s.

Sídlo: Široká 15, 110 00 Praha 1
Kancelář: Hradební 3, 110 00 Praha 1 (platí do 31.7.2009)
Telefon: 224 826 585
E-mail: info@materska-centra.cz
IČO: 26545136
Číslo účtu: 51-0888700287/0100

Prezidium:

Rut Kolínská, Edita Kozinová, Miroslava Vlčková,
Pavlína Švecová, Soňa Tomková

Krajské koordinátorky:

Hana Cinková, Daria Čapková, Petra Benešová,
Markéta Horáková, Jiřina Chlebovská, Klára Jarošová,
Lenka Kalníková, Eliška Kasinová, Martina Leníková,
Irena Macháčková, Bohuslava Nejedlá, Linda Pačesová,
Hana Saitzová, Hana Šnajdrová, Pavlína Švecová,
Zuzana Turčeková

Administrativa: Nadja Jurečková

Koordinátorka projektů a kampaní: Lucie Plešková

Bulletin Půl na Půl:

Koordinátorka: Lucie Plešková
Redakce: Rut Kolínská
Fotografie na titulní straně i uvnitř čísla a dětské obrázky: z archivů MC
Grafická úprava: Petr Kolínský
Sazba: Kateřina Vlčková
Tisk: Tiskárna Brouček
Korektury: Jiřina Chlebovská
Náklad: 1500 ks
Evidováno: MK ČR E 16659

Seznam členů Sítě MC o.s. a další informace o mateřských centrech najdete na

WWW.MATERSKA-CENTRA.CZ,

kde si každé centrum samo aktualizuje svá data a vkládá své akce.

K 1.5.2009 sdružuje Síť MC, o. s. 305 mateřských center po celé České republice.